

PAPER DETAILS

TITLE: Ateist Sitelerin ve Sosyal Medya Hesaplarının Hz. Peygamber Algisi ve Hz. Peygamber'e Yönelttikleri Eleştiriler

AUTHORS: Saliha VIDINLIOGLU,Hülya TERZIOGLU

PAGES: 71-101

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2657562>

Din Sosyolojisi Araştırmaları

E-ISSN: 2791-8998

Cilt/Volume: 2, Sayı/Issue: 3, Yıl/Year: 2022 (Ekim/October)

Ateist Sitelerin ve Sosyal Medya Hesaplarının Hz. Peygamber Algısı ve Hz. Peygamber’e Yönelttikleri Eleřtiriler¹

Atheist Websites and Social Media Accounts’ Perception of the Prophet and Their Criticisms of the Prophet

Saliha VİDİNLİOĞLU

PhD Student, MEB Mevlana Ortaokulu / İstanbul, Turkey

salihavidinlioglu@gmail.com / orcid.org/0000-00019533-0317

Hülya TERZİOĞLU

Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi / Sakarya, Turkey

hulyaterzioğlu@sakarya.edu.tr / orcid.org/0000-00017565-615X

Makale Bilgisi – Article Information

Makale Türü/Article Type: Araştırma Makalesi/ Research Article

Geliř Tarihi/Date Received: 18/09/2022

Kabul Tarihi/Date Accepted: 15/10/2022

Yayın Tarihi/Date Published: 20/10/2022

Atıf / Citation: Vidinlioğlu, Saliha – Terzioğlu, Hülya. “Ateist Sitelerin ve Sosyal Medya Hesaplarının Hz. Peygamber Algısı ve Hz. Peygamber’e Yönelttikleri Eleştiriler”. *Din Sosyolojisi Araştırmaları* 2/3 (Ekim/October 2022) 71-101.

İntihal: Bu makale, intihal.net yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by intihal.net. No plagiarism detected.
CC BY-NC 4.0 | This paper is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial Licens

¹ Bu makale, Temmuz 2022 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İşlâm Bilimleri Anabilim-dalı’nda tamamlanan ‘Türkiye’de Aktif Ateizm Savunucusu İnternet Siteleri ve Sosyal Medya Hesapları Üzerine Profil Çalışması’ adlı tezin ilgili bölümü geliştirilerek hazırlanmıştır.

Öz

Modern dünyada en çok kullanılan iletişim araçlarından olan internet siteleri ve sosyal medya uygulamalarında ateistler de boy göstermekte, inanç karşıtı iddialarını ortaya koymaktadırlar. Ateistler internet siteleri ve sosyal medya araçları gibi platformlarda kimliklerini açığa vurarak felsefî görüşlerinin tutarlılıkları, dinî inancın irrasyonelliği ve Tanrı'nın yokluğu gibi başlıkları savunmaktadırlar. Özellikle teistlerin argümanlarına karşı Tanrı'nın varlığına dair reddiyelere ek olarak genelde dinlere hassaten de İslâm dinine yönelmektedirler. Onlar Hz. Peygamber'in peygamberliğine eleştiriler yöneltmeden önce vahyin bir bilgi kaynağı olduğunu reddederek Hz. Muhammed'in hayatına odaklanmış, onun peygamber olmadığı tezinden yola çıkarak İslâm'ın geçerliliğini sorgulamaya çalışmışlardır. Ateistler Hz. Muhammed'in peygamberliğini eleştirirken onun tarihte yaşamış gerçek bir şahsiyet olmadığını, Hz. Peygamber'in ve bütün peygamberlik iddiasında bulunanların psikolojik rahatsızlığı bulunan insanlar olduğunu ileri sürmüşlerdir. Kur'an'ı Hz. Muhammed'in yazdığı iddiası ise onların en cüretkâr iddialarından birisidir. Hz. Peygamber'in öğretmenleri veya yardımcılarının bulunduğu, etrafındaki kişi ve kültürlerden faydalandığı, aslında okuma-yazma bildiği tezlerini işlemektedirler. Hz. Muhammed'in hadisleri de ateistler için bilgi değeri taşımamakta ve hadislerinin Kur'an ayetleriyle çeliştiği iddia edilmektedir. Peygamberimizin özel hayatı, eşleri ve ölümü de ateistlerin eleştirileri arasındadır. Çalışmamızda ateistlerin internet sitelerinde ve sosyal medya hesaplarında ortaya koydukları Hz. Peygamber algısını, eleştirilerinde öne çıkan hususları ve İslâm tarihini ne şekilde yorumladıklarını ele aldık. Öne çıkan hâsılada Hz. Peygamber hayattayken müşriklerin Kur'an tarafından cevaplanan iddia ve eleştirilerini günümüzde sosyal medyada ve internet sitelerinde ateistlerin gündeme taşıdığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kelâm, Ateist İnternet Siteleri, Ateist Sosyal Medya Hesapları, Hz. Peygamber'e Eleştiriler, Ateizm

Abstract

Atheists also appear on websites and social media applications, which are among the most widely used communication tools in the modern world, and put forward their anti-belief claims. Atheists reveal their identities on platforms such as websites and social media tools and defend topics like the consistency of their philosophical views, the irrationality of religious belief and the non-existence of God. Especially against the arguments of theists, in addition to rejecting the existence of God, they turn to religions in general and Islam in particular. Before criticizing the Prophet Muhammad's prophethood, they deny revelation as a source of knowledge, and focus on the life of Muhammad, and try to question the validity of Islam based on the thesis that he was not a prophet. While atheists criticize the Prophet Muhammad's prophethood, they argue that he was not a real person who lived in history and that the Prophet and all those who claimed to be prophets were people with psychological disorders. One of their most outrageous claims is that the Prophet Muhammad wrote the Qur'an. Their other claims are that the Prophet had teachers or assistants, that he was benefiting from the people and cultures around him, and that he could actually read and write. The Prophet Muhammad's hadiths also have no informational value for atheists and they claim that his

hadiths contradict the verses of the Qur'an. Atheists also criticize the Prophet's personal life, his wives and his death. In our study, we examined the atheists' perception of the Prophet Muhammad expressed on their websites and social media accounts, the issues that stand out in their criticisms, and how they interpret Islamic history. As a result, it is seen that the claims and criticisms of the mushriks, which were answered by the Qur'an when the Prophet Muhammad was alive, are now brought to the forefront by atheists on social media and websites.

Key Words: Kalām, Atheist Websites, Atheist Social Media Accounts, Critics about Prophet Muhammad, Atheism

Giriş

Modern çağ iletişim araçlarından olan internet siteleri ve sosyal medya hesapları ateistler tarafından da kullanılmakta, onların kendilerini ifade etme ve fikirlerini savunma imkânı buldukları alanlar arasında yer almaktadır.² Ateizm “tanrıtanımazlık” anlamına gelen felsefî görüştür³ ve geleneksel ateistler teistlerin argümanlarına reddiyeler geliştirerek kendi fikirlerini ortaya koymaktadırlar. Modern ateistler de diyebileceğimiz yeni ateistler ise geleneksel ateistlerden farklı olarak Tanrı’nın var olmadığından emin bir üslupla fikirlerini ileri sürmekte,⁴ bu bağlamda bilimsel verilerden faydalanarak dinî inançların bilimsel verilerle uyuşmadığı tezinden hareket etmektedirler. Richard Dawkins (1941 -), Sam Harris (1967 -), Daniel Dennett (1942 -) ve Christopher Hitchens’in (ö. 2011) öncülük ettiği yeni ateist söylemler⁵ popülerlik kazanmakta, incelediğimiz internet siteleri ve sosyal medya hesapları tarafından da gerek eserlerine ve videolarına işaret edilerek gerekse üslupları benimsenerek kendi internet sitelerinde ve hesaplarında paylaşılmaktadır.⁶ Ateistler Tanrı’nın varlığına karşı eleştirilerini farklı başlıklar altında yeni ateistlere atıf yaparak geliştirmekte, İslâm dinine olan eleştirilerini ise Turan Dursun (1934-1990), İlhan Arsel (1920-2010), Arif Tekin (1954-), Muazzez İlmiye Çığ (1914-) gibi yazarlardan faydalanarak oluşturmaktadırlar. Yine aynı yazarların

² Alfa Din Felsefesi Üzerine Farklı Perspektifler (Alfa), “Ateizmi Savunmak (Çeviri)” (Erişim 14 Haziran 2021); Aklın Gözü, ““1. Saf ateizm dinlerin iddialarıyla fazla ilgilenmez, dinleri masaya yatırmaz. Tanrının olamayacağı üzerine sağlam/derin felsefe yapar. Dindarlar, saf ateizmden rahatsızlık duymaz, hatta yer/yer buna saygı bile duyarlar. Varlıklarına doğrudan tehdit olarak da algılamazlar.””, *Twitter* (Erişim 19 Mayıs 2022).

³ Ahmet Cevizci, *Paradigma Felsefe Sözlüğü* (İstanbul: Paradigma Yayınları, 1999), 82.

⁴ Kusurlu Tanrı anlayışının ateistlerin görüşlerini nasıl şekillendirdiği ve yeni ateistlerin özellikle İslâm dinine yönelttikleri eleştirilerin genel bir değerlendirmesi için bk. Hamdullah Ercik, “Teizm-Ateizm Gerilimi: Postmodern Durumlar ve Problemler”, *Şirnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9/21 (29 Aralık 2018), 687-708.

⁵ Metafizik herhangi bir gücü kabul etmeyen yeni ateistlerin dine yaklaşımları, Richard Dawkins ve Sam Harris’in din hakkındaki görüşleri için bk. Mehmet Şükrü ÖZKAN, “YENİ ATEİZMDE DİN ELEŞTİRİSİ”, *Asos Journal the Journal of Academic Social Sciences* 7/89 (Mart 2019), 130-149.

⁶ Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası (Ateist Canavar), “Video: Richard Dawkins Ateizm Militanlığı Üzerine Konuşuyor” (Erişim 17 Şubat 2022); Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası (Ateist Canavar), “Richard Dawkins: ‘Tanrı Yanılgısı’ (PDF Oku)” (Erişim 03 Şubat 2022); felis agnosticus (felis agnosticus), “Root of All Evil? - Richard Dawkins belgeseli” (Erişim 13 Şubat 2022).

kitapları ateizm hakkında bilgi edinmek isteyen veya İslâm dinine getirilen eleştirileri okumak isteyen okuyucularına ‘dinlerden özgür kitaplar’ başlığı altında sunulmaktadır.⁷

İncelediğimiz internet siteleri ve sosyal medya hesaplarında ateistler, kimliklerini açıkça ortaya koymak, Tanrı’nın varlığına dair ileri reddiyeler ileri sürmek, ateistlere sıkça sorulan soruları cevaplandırmak amacıyla makaleler paylaşmakta ve Tanrı inancını neden makul görmedikleri gibi konularda fikirlerini belirtmektedirler. Ateistler kozmolojik, ontolojik, teleolojik delillerin geçersiz olduğunu ileri sürmüşler,⁸ teistlerin Tanrı’nın varlığına dair kullandıkları en ünlü argümanların Tanrı’nın varlığını gerektirmediğini, onların baştan kabul ettikleri Tanrı inancını mantık önermelerine dökerek ifade ettiklerini savunmuşlardır.⁹ Bu başlıkların yanı sıra kendileri gibi ateist olanların bir araya gelmesi gerektiği, ateistlerin kimliklerini açığa vurmalarının maruz kaldıkları haksızlıkları gidermede önemli rol oynayacağı, çünkü gerçek sayılarının aslında inanan insanlardan daha fazla olduğu gibi iddialarla ateistlere çağrılarda bulunmuşlardır.¹⁰ Kimlikleri açığa vurma çağrısı yaparken dinlere gösterilen ‘hak edilmeyen saygı’nın artık bir kenara bırakılması, inanca saygı tabusunun yıkılması ve dinlerin tutarsız taraflarının rahatça eleştirilebilmesi gerektiği fikirlerini merkeze almışlardır.¹¹ Dinlere ve inançlara saygı göstermenin ancak diğer insanların özgürlüklerini kısıtlamadığı takdirde mümkün olabileceğini savunan ateistler, dinlerin insanlara saygı göstermediğini, koydukları kurallar ve ilkelerle insanları kısıtlayıp insan haklarına saygısızlık yaptıklarını ve bu sebeple de saygıyı hak etmediklerini belirtirler.¹² Ateistlere göre dinler sebebiyle birçok insan öldürülmüşse de inançlı kesim kendi haksızlıklarını saygı adı altında gizlemekte ve karşı taraftan bu saygıyı beklemektedir. Sitelerinde ve sosyal medya hesaplarında dinleri ayrıntılı bir biçimde eleştirirken ‘saygı tabusunu

⁷ Pozitif Ateizm Tanrının Varolması Mümkün Değildir (Pozitif Ateizm), “Dinlerden Özgür Kitap ve Dergiler” (Erişim 15 Ağustos 2021); Alfa Din Felsefesi Üzerine Farklı Perspektifler (Alfa), “Öneri Okuma Listesi” (Erişim 15 Ağustos 2021); felis agnosticus (felis agnosticus), “Evrîm Teorisi ile ilgili kitap ve dergiler” (Erişim 10 Şubat 2022).

⁸ Ateist sitelerin dinleri eleştirirken değindikleri konular için bk. Saliha Vidinlioğlu - Hülya Terzioğlu, “Ateizm Savunucusu Sitelerde Din Karşıtı Bazı Argümanların Analizi ‘pozitifateizm.wordpress.com’, ‘ateizm.blogspot.com’ ve ‘ateistmedya.wordpress.com’ Örnekleri”, *Kader* 19/1 (30 Haziran 2021), 55-77.

⁹ felis agnosticus (felis agnosticus), “Tanrı Argümanları” (Erişim 21 Şubat 2021); Alfa Din Felsefesi Üzerine Farklı Perspektifler (Alfa), “Temel Kozmolojik Argüman” (Erişim 21 Şubat 2021); Alfa Din Felsefesi Üzerine Farklı Perspektifler (Alfa), “Aksiyolojik Argüman” (Erişim 21 Şubat 2021).

¹⁰ Bu söylemi Dawkins’ten alan ateistler, Dawkins’in Açığa Vur kampanyasını (The out campaign) Türkiye’de de gerçekleştirmeyi amaçlamaktadırlar. Dawkins, ateistlerin giydikleri kıyafetlerle, arabalarına yapıştıracakları bir stickerla kendilerini belli etmeleri gerektiğini, ateistlerin dindar insanlarla münakaşaya girmekten korkmamalarını, ateist üniversite öğrencilerinin kuracakları kulüplerle bir araya gelmelerini tavsiye etmektedir. Ayrıca ateistlere dindar partilere oy vermemeleri gerektiğini de belirtmektedir. Ateist Canavar Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası, “Richard Dawkins: Açığa Vur Kampanyası (The out campaign)” (02 Mart 2013).

¹¹ Alfa Din Felsefesi Üzerine Farklı Perspektifler (Alfa), “İnanca Saygı Üzerine” (Erişim 01 Eylül 2022).

¹² Alfa, “İnanca Saygı Üzerine”.

yıkma' fıkriinden hareket ettikleri sert ve pejoratif üsluplarından belli olmaktadır. Ateistler kendilerine en çok sorulan soruları cevaplandırmış¹³, teistlerin cevaplayamadıkları soruları 'insanı ateist yapan sorular' başlığı altında paylaşmış¹⁴ ve Müslümanlara sorular yönelterek¹⁵ kendilerince açıklanması gereken İslâm dinindeki meseleler hakkında Müslümanlardan cevap istemişlerdir.

Tanrı'nın varlığına dair getirdikleri eleştiriler yalnız bu çerçevede kalmamış diğer dinlere ve özellikle İslâm dinine reddiyeler yaparak İslâm öğretisinin geçersizliğini kanıtlama çabası içine girmişlerdir.¹⁶ Aslında Tanrı'nın varlığını ve dolayısıyla da onun göndereceği tüm dinleri veya peygamberleri kabul etmeyecek olan ateizm için bu çaba makul gözükmemektedir. Onlar bu eleştirilerini, taraftar toplamak, dinler konusunda kendi haklılıklarını ortaya koymak ve iddialarının güçlü olduğunu vurgulamak amacıyla dile getirmektedirler. Ateistler İslâm dinini eleştirirken özellikle Hz. Peygamber'in hayatına odaklanmakta, onun Allah tarafından gönderilen bir peygamber olmadığını ispat ettikleri takdirde beraberinde getirdiği Kur'ân ve hadis kaynaklarının yani İslâm dininin en temel bilgi kaynaklarına olan güvenin de sarsılacağı umudunu taşımaktadırlar. Çalışmamızda seçtiğimiz sitelerde ve sosyal medya hesaplarında ateistlerin Hz. Peygamber eleştirilerinden yola çıkarak onların nasıl bir peygamber algısına sahip olduklarını, peygamberlik kurumu hakkında nasıl bir çerçeve çizdiklerini ve eleştirilerini hangi konularda yoğunlaştırdıklarını ortaya koymaya çalışacağız. Makalemizde kaynak olarak kullandığımız siteler; pozitifateizm.org,¹⁷ ateizm.blogspot.com,¹⁸ alfa-sorgulama.blogspot.com,¹⁹ turandursun.com,²⁰ baharkilic.org,²¹ ateistcanavar.wordpress.com'dur.²² Argümanlarını kullandığımız sosyal medya hesapları ise twitter.com/ilkadimokumak²³ ve twitter.com/aklingozu'dür.²⁴ İnternet sitelerini seçerken Tanrı'nın varlığına karşı delillerini ayrıntılı bir şekilde ortaya koyan, İslâm'a dair çeşitli eleştiriler öne süren ve tıklanma-ziyaret sayılarının fazla olduğu siteleri tercih ettik. Kaynak olarak kullandığımız sosyal medya hesaplarında ise takipçi sayısı

¹³ Ateizm Blogspot (Ateizm Blog), "Ateistlere Sıkça Sorulan Sorular" (Erişim 21 Şubat 2021).

¹⁴ Ateizm Blogspot Ateizm Blog, "İnsanı ateist yapan sorular" (Erişim 07 Nisan 2022).

¹⁵ Ateizm Blogspot (Ateizm Blog), "Müslümanlık Sınavı - Tanrı Kavramıyla İlgili Bazı Sorular" (Erişim 29 Kasım 2021); Turan Dursun Sitesi (Turan Dursun), "Soru 27: İslâm'ın Tek Gerçek Din Olduğunu, Diğer Dinlerin Geçerli Olmadığını ve Saptırıldığını Ön Gören Buyrukları Hoşgörüyü Anlayışıyla Bağdaştırır mısınız?" (Erişim 16 Ocak 2022).

¹⁶ Ateizm Blogspot (Ateizm Blog), "İslâm, bilimi teşvik ediyor mu?" (Erişim 25 Şubat 2021); Farklı konu başlıklarında ateistlere yöneltilen ayrıntılı eleştiriler için bk. Kolektif, *İslâm Düşüncesinde Ateizm Eleştirisi* (Ankara: Elis Yayınları, 2019).

¹⁷ Pozitif Ateizm Tanrının Varolması Mümkün Değildir (Pozitif Ateizm), "Pozitif Ateizm" (Erişim 29 Ekim 2020).

¹⁸ Ateizm Blogspot (Ateizm Blog), "Ateizm" (Erişim 13 Eylül 2022).

¹⁹ Alfa Din Felsefesi Üzerine Farklı Perspektifler (Alfa), "Alfa" (Erişim 03 Şubat 2022).

²⁰ Turan Dursun Sitesi (Turan Dursun), "Dinlerden Özgürlüğün Sesi" (Erişim 24 Ekim 2021).

²¹ felis agnosticus (felis agnosticus), "Bilim ve sanat, bir kuşun iki kanadı gibidir. Bu iki kanadı kullanabilen toplumlar uçar ve özgür olurlar." (Erişim 21 Şubat 2021).

²² Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası (Ateist Canavar), "ATEİST CANAVAR" (Erişim 13 Eylül 2022).

²³ Doruktaki Beyin, "Doruktaki Beyin", *Twitter* (Erişim 29 Ekim 2020).

²⁴ Akıl Gözü, "Akıl Gözü", *Twitter* (Erişim 02 Haziran 2022).

en çok olan ve eleştirilerini geniş bir çerçevede ifade edenleri dikkate aldık. Bu eleştirilere konu olan başlıklar; Hz. Peygamber'in Kur'an'ı etrafındakilerden faydalanarak yazdığı, hadislerinin sağlam olmadığı ve onların Kur'an ayetleriyle çeliştiği, Hz. Peygamber'in vefatından sonra hadislerin Müslümanlar tarafından uydurulduğu, Tanrı'nın Hz. Muhammed'in kişiliğinde bir peygamber göndermesinin makul olmadığı şeklinde özetlenebilir. İlgili başlıkların dışında üzerinde en çok durulan konu ise Hz. Peygamber'in eşleri ve özel hayatına dair iddialar şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

1. Hz. Peygamber'in Peygamberliğine Reddiyeler

Ateistler Hz. Muhammed'in peygamberlik makamına eleştiriler getirmeden önce vahiy kaynaklı bilginin geçersiz olduğu ve bu tarz bilgilere güvenilemeyeceğini merkeze koymuşlardır. Onlar vahyin subjektif bir bilgi kaynağı olduğunu, vahiy yoluyla gelecek bilginin ve vahiy aldığını belirten kişinin de bu bilgiyi Tanrı'dan aldığını kanıtlamayacağını savunmuşlardır. Gelenek, otorite ve vahiy onlar için en kötü bilgi edinme kaynaklarıdır.²⁵ Bu kaynaklar doğru bilgiyi elde etmede asla kullanılmamalıdır. Ateistler, bu görüşlerini desteklemek amacıyla farklı ülkelerdeki ve farklı dinlerdeki çocuklarla konuşmuştur. Farklı ülkeler ve dinlerdeki çocuklarla yapılan bu röportajla çocukların kendi dinlerinden bahsederken o dinleri sorgulamadan yalnızca aileden geçen bir gelenekle inançlarını tevarüs ettiği ortaya çıkmıştır. Gelenek olarak alınan bu bilgiler onlara göre çocuklarda zamanından önce etiketlenme, zihin yıkama gibi gereksiz durumlar oluşturmuştur. Ateistlerin bu noktadaki çıkarımları insanların dinlere inanma sebebi, onları sorgulayarak inanmaya değer buldukları için değil, yıllar boyunca aile fertlerinin o dine inanması sebebiyledir. İnsanlardan öğrenilen ve gelenek temelli bilgiler her zaman sorgulanmalı, bu bilgilerin kanıta ve gözleme dayalı olup olmadıkları doğrulanmalıdır.²⁶ Bir başka kötü bilgi kaynağı ise otoritedir. Ateistler, toplumdaki insanların, değer verdikleri ve yüksek mertebeye gördükleri kişilerin dinlerine inanma eğiliminin bulunduğunu iddia etmişlerdir. Bu kişilerin bilgisine ve inançlarına gösterilen ihtimam sonucu onların dinlerini seçme ve yollarından yürüme, sonucunda akla ve mantığa uymayan tercihler yapılmaktadır. Hristiyanlıkta Papa, İslâm dininde ise Âyetullahlar değer verilen, otorite sahibi bu gibi kişilere örnektir. Ancak ateistler, bu kişilerin de insan olduklarının unutulmamasını ve sırf onlar söylüyor diye insanların hayatlarını değiştirmesinin mantığa uygun olmadığını belirtirler.²⁷ En kötü bilgi edinme kaynaklarından üçüncüsü ise vahiydir. Vahiy, herhangi bir kanıta dayanmayan ve güvenilemez bir bilgi kaynağıdır. Sırf bir insan bir konuda bir şeyler 'hissediyor' diye o hissettiklerinin doğru olması mantıkla

²⁵ Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası (Ateist Canavar), "Richard Dawkins'in Kızına Mektubu" (Erişim 12 Şubat 2022).

²⁶ Ateist Canavar, "Richard Dawkins'in Kızına Mektubu".

²⁷ Ateist Canavar, "Richard Dawkins'in Kızına Mektubu".

ve hayatın gerçekleriyle uyuşmamaktadır. Elimizde somut kanıtlar olmadan bir kişinin Tanrı'dan bilgi aldığına inanmak ve hayatımızı buna göre idame ettirmek ateistlerin değersiz saydığı, rasyonaliteye uygun görmediği bilgi türlerindendir.²⁸ Ateistler bu fikrî çerçeveden peygamberlik müessesesine bakmakta, eleştirilerini bu minvalden geliştirmektedirler. Onlar vahye dayalı bilgi edinmenin rasyonel olmadığını kabul ettikleri için diğer dinlerin peygamberlerine ve özellikle Hz. Peygamber'e asılsız eleştiriler yöneltmişler hatta İslâm tarihini yeniden yazma yoluna bile girmişlerdir.

Dinlere gösterilen 'hak edilmeyen saygı' konusunu burada da tartışmaya açan ateistler 'bireyin etrafına zarar vermediği' görüşlerin saygıyı hak ettiğini, ancak insanları kandıran ve onlardan fayda sağlamaya çalışan görüşlerin ise saygıyı hak etmediğini savunmuşlardır.²⁹ Peygamberlik kurumu ve beraberinde ortaya çıkan dinler onlara göre insanlardan fayda sağlamaya yönelik çıkarları olan ve kendilerine zarar veren kurumlardır. Bu sebeple saygıyı hak etmemekte ancak saygı beklemektedirler. Ateistler günümüzde de peygamberlik iddiasında bulunan kişileri öne sürerek geçmiştekilerden bir farklarının bulunmadığını iddia etmekte, Hz. Peygamber'in normal bir ticaret adamıyken peygamberliğini ilan ettiğini ve sonrasında mali-siyasi güç kazanmasını onun peygamberlikten çıkar sağladığı şeklinde yorumlamışlardır.³⁰

Peygamberlik ve vahiy alma konusunda İslâm'ın 'Allah' adıyla isimlendirdiği Tanrı'nın aslında putperest Arapların el-İlah adını verdikleri putu olduğu,³¹ Hz. Muhammed'in vahiy almadığı, kendi iç sesini Tanrı'dan vahiy aldığı şeklinde topluma bildirdiği gibi oldukça cüretli ve sert iddialarda bulunmuşlardır.³² Ateistler, Hz. Muhammed'in müşrik bir Arap olduğunu, Arapların en güçlü putlarının el-İlah'ı soyutlaştırdığını, onu teorik Tanrı seviyesine çıkararak İslâm dinini 'oluşturduğunu' ifade etmektedirler.³³ Araplara göre el-İlah'ın yaratma, gökten su indirme özelliklerine sahip bir put olduğu şeklinde bir takım köken tartışmalarına girdikten sonra Hz. Muhammed'in Allah'ı yeni bir isim olarak kendisinin ortaya atmadığını zaten var olan bu puta farklı anlamlar yüklediğini savunmaktadırlar. Ateistlerin bu iddialarında Hz. Peygamber'in müşrikse neden diğer müşriklerle iş birliği yapmadığı, Mekke döneminde niçin diğer müşrikler tarafından boykot edildiği gibi hususlar cevapsız kalmaktadır.

²⁸ Ateist Canavar, "Richard Dawkins'in Kızına Mektubu".

²⁹ Alfa Din Felsefesi Üzerine Farklı Perspektifler (Alfa), "Peygamberlik İddiası ve Çıkarlar Üzerine" (Erişim 11 Eylül 2022).

³⁰ Alfa, "Peygamberlik İddiası ve Çıkarlar Üzerine".

³¹ Aklın Gözü, "“TIKLA (Tanrı varsa bile, adı Allah değil. Allah, 7.yy arap putu olan El-İlah'ın modifiyesidir)”, *Twitter* (Erişim 30 Mayıs 2022); Aklın Gözü, "“Allah, Mekkeliler tarafından bilinen bir puttu.FİL suresi de , buna bir kanıttır. Zaten Muhammedin babası AbdULLAH, allahın kulu demektir.””, *Twitter* (Erişim 30 Mayıs 2022).

³² Aklın Gözü, "“İslam nedir Görseli””, *Twitter* (Erişim 30 Mayıs 2022).

³³ Aklın Gözü, "“6. Özet: Muhammed zaten bilinen, El-İlah'ı, soyutlaştırmış ve tek tanrı yapmıştır.””, *Twitter* (Erişim 30 Mayıs 2022).

Ateistler Hz. Peygamber'in tarihte gerçek bir kişilik olmadığını hatta yaşamadığını ileri sürerek de peygamberliğine eleştiriler getirmişlerdir.³⁴ Onlara göre Hz. Muhammed'in 'gerçekten' yaşadığını belgeleyen herhangi bir metin veya arkeolojik veri bulunmamakta, bu veri yoksunluğu da onun aslında var olmayan 'uydurulmuş' bir karakter olduğunu göstermektedir. Eski Arap metinlerinde Hz. Muhammed'e herhangi bir şekilde işaret edilmediğini, Emevîlerin ise Müslüman değil Hristiyan bir devlet olduğunu iddia eden ateistler,³⁵ İslâm hukukunun ve İslâmî ilimlerin 12. yy.'dan sonra oluşturulduğunu belirtmektedirler. Rivayet kültürü ve dedikoduyu bir görerek bunların bilimsel olmadığını ve bilimsel bilgi değeri taşımadığını ifade eden ateistler İslâm hukukunun Kur'ân'dan sonra en değerli kaynağı olan hadis kaynaklarının da böyle bir gelenekle oluşturulduğunu savunurlar. Ateistler sözlü kültürün güvenilirmez olduğu meselesi üzerinde ısrarla durmuşlardır.³⁶ Bu sebeple geriye dönük yeni bir tarih inşası çabasına girmişler, teistlerin öne sürdükleri delilleri reddettikleri gibi peygamberlik kurumunu da reddetmekte vahiy aldığı 'iddia edilen' bir peygamber hakkında elimizde hiçbir 'somut' delilin bulunmadığını ileri sürerek böyle bir şahsın hiç yaşamadığı sonucuna varmaktadırlar.

Hz. Peygamber'in psikolojik sorunları olan bir kimse olduğundan yola çıkarak onun peygamber olmadığını ileri süren sosyal medya ateistleri ise hem Hz. Peygamber özelinde hem de diğer peygamberlerde şizofreni gibi kimi ruhsal rahatsızlıkların bulunduğunu iddia ederek peygamberlik müessesesini geçersiz görmüşlerdir.³⁷ Hz. Peygamber'in vahiy alırken titremesini, kulak çınlaması, rüzgâr uğultusu ve arı vızıltısı gibi sesler duymasını epilepsi veya beyin tümörü gibi rahatsızlıklarla ilişkilendirirken onun hasta olduğundan neredeyse 'kesin' olarak emindirler.³⁸ Burada asıl vurgulanmak istenen husus vahiy aldığı iddia etmenin mantıksız ve bilimsel açıklaması olmayan bir durum

³⁴ Ateistlerin bu konuyu Hristiyanlıkta var olan bir tartışmadan yani Hz. İsa'nın gerçekten yaşayan bir şahsiyet mi yoksa mitolojik bir figür mü olduğu tartışmasından esinlenerek İslâm dinine taşıdıkları görülmektedir. Hz. İsa'nın gerçekten yaşayıp yaşamadığı konusunda bir araştırma için bk. G. A. Wells, *Did Jesus Exist?* (London: Elek, 1975) Bu tartışmayı Hz. Peygamber için gündeme getiren ateistler onun gerçekten yaşamış bir şahsiyet olup olmadığını tartışmaktadırlar. Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası (Ateist Canavar), "Muhammed'in yaşadığına dair kanıtlarınız nedir?", (Erişim 25 Haziran 2022).

³⁵ Ateist Canavar, "Muhammed'in yaşadığına dair kanıtlarınız nedir?" (Erişim 25 Haziran 2022).

³⁶ Ateist Canavar, "Muhammed'in yaşadığına dair kanıtlarınız nedir?" (Erişim 25 Haziran 2022).

³⁷ Aklın Gözü, "0. Şizofrenik Bozukluklar Nelerdir?", *Twitter* (Erişim 15 Mayıs 2022); Aklın Gözü, "16. Klang çağrışım (clang association): Sözcüklerin, anlatımların anlamlarından ve dil kurallarından çok, ses uyumuna ve uyağa göre olması", *Twitter* (Erişim 31 Mayıs 2022); Aklın Gözü, "3 semavi! din de, oğlunu kesmeye kalkan adamla başlar. Akıl daha burada 3 dini de reddeder. Gerisine bakmaya bile gerek yoktur.", *Twitter* (Erişim 11 Eylül 2022).

³⁸ Doruktaki Beyin, "0. Tinnitus hastalığı ve Muhammed'in duyduğu sesler;", *Twitter* (Erişim 11 Eylül 2022); Aklın Gözü, "Göklerden ses gelmez, fakat temporal epilepsisi olanlar titrer-terlerler. Vahyin, tıbbi adı epilepsi nöbetidir.", *Twitter* (Erişim 11 Eylül 2022).

olduğundan yola çıkılarak bu iddiadaki kişinin psikolojik rahatsızlığı bulunan ‘deli’ bir kimse olduğudur.³⁹ Yalnızca Hz. Peygamber’in değil onun babası ve dedelerinde de aynı psikolojik rahatsızlıkların bulunduğunu iddia eden ateistler psikolojik rahatsızlıkların genetik olarak nesilden nesle geçeceğini ayrıca Hz. İbrahim’in kendi oğlunu kurban etmeye götürmesinin ancak bu rahatsızlıklarla ‘mantıklı’ bir şekilde açıklanacağını savunmuşlardır.⁴⁰

Dinlerin ve peygamberlik kurumunun topluma yalnızca zarar verdiğini düşünen ateistler bu noktada dinlerin insan psikolojisine yönelik olumlu etkisi,⁴¹ hastane üniversite gibi kurumların kuruluşuna vesile olması ve din adamlarının bilimsel araştırmaları desteklemesi gibi dinler aracılığıyla meydana gelen hususları göz ardı etmektedirler.⁴² Hristiyanlıkta var olan ‘mesih miti’ teorisini yani Hz. İsa’nın gerçekte yaşamış tarihsel bir kişi olmadığı iddiasını İslâm dinine ve Hz. Peygamber’in şahsına uygulamaya çalışmışlardır. Ancak bu noktada reddiyelerini oluştururken Hz. Peygamber’in kesin olarak yaşadığına kanıt gösterilebilecek birçok tarihsel veri ve belgeyi kabul etmemiş, ‘arkeolojik’ belgelerin olmamasını bir problem olarak görmüşlerdir. Ateistler tarihî verileri kendi ideolojilerine göre ayırım yaparak kullanmakta, Müslümanlarca sahih kabul edilerek kullanılan tarih kaynaklarını bilgilendirme açısından güçlü kabul etmemektedirler. Tarihsel verileri bu yöntemle kullanmaları onları objektif ve ‘bilimsel’ bakış açısından uzaklaştırarak teistleri eleştirdikleri hususlara kendilerinin düşmelerine sebep olmuştur.⁴³ Ateistlerin bu iddialarına karşılık şu sorular yöneltilebilir: Hz. Peygamber mali ve siyasi açıdan güçlenmek istediye neden eski dinin mensuplarına yakın olmak yerine siyasi açıdan güçlü kişilere savaş açarak yeni bir din ortaya koymuştur? Hz. Peygamber’in her hareketini dikkatlice değerlendiren ve vahyin kesilmesi hususunda dahi onu eleştiren müşrikler Hz. Peygamber’de bir rahatsızlık bulunsaydı bunu dile getirmezler miydi? Psikolojik rahatsızlığı bulunan bir kişi etrafında binlerce insanı toplayarak bir İslâm devleti kurabilir miydi? Bu sorular cevaplanmaya muhtaç gözükmektedir.

³⁹ Aklın Gözü, “‘Vahiy, temporal epilepsi, şizofreni, şizoid, border-line, obsessif kompulsif bozuklukların karması bir hastalığın ve uyanıklığın ürünüdür.’”, *Twitter* (Erişim 12 Eylül 2022).

⁴⁰ Aklın Gözü, “‘Muhammed’in dedesi Abdülmüttalib’in ruhsal durumu da normal değildi. Muhammedin babasını kesmeye kalkmış ==> <https://t.co/KxCWq8REeK>’”, *Twitter* (Erişim 12 Eylül 2022); Aklın Gözü, “‘3 semavi! din de, oğlunu kesmeye kalkan adamla başlar. Akıl daha burada 3 dini de reddeder. Gerisine bakmaya bile gerek yoktur.’”

⁴¹ Dinî gruplara katılmanın insan sağlığına olumlu etkisi hakkında istatistiksel bir araştırma için bk. Pew (Pew Research Center), “Religion’s Relationship to Happiness, Civic Engagement and Health Around the World” (Erişim 31 Ocak 2019).

⁴² Dinler vesilesiyle ortaya çıkan kurumlar için bk. Alper Bilgili, *Bilim ne Değildir? Yeni-Ateist Bilim Anlayışının Felsefi ve Sosyolojik Analizi* (İstanbul: Doğu Kitabevi, 2019).

⁴³ Ateistler teistlerin evrim kuramını akıllı tasarım olarak yorumlamaları, evrimden yola çıkarak bir Tanrı’ya ulaşmaları sebebiyle bilimsellikten uzak oldukları şeklinde eleştirmektedirler. Teistler evrimi ‘bilimsel’ bir şekilde değil kendi ideolojilerine hizmet etmek amacıyla kullanmaktadır. Ancak burada görüldüğü gibi ateistler de aynı yöntemle tarihsel verileri ayıklayarak kendi görüşlerini desteklemek için kullanmışlardır. Pozitif Ateizm Tanrının Varolması Mümkün Değildir (Pozitif Ateizm), “‘Şu meşhur ‘indirgenemez komplekslik’” (Erişim 03 Ağustos 2022).

2. Kur'ân-ı Kerim'i Hz. Peygamber'in Yazdığı İddiaları

Ateistler İslâm'a dair eleştirilerinde Kur'ân'ın Allah tarafından gönderilen kutsal bir kitap olmadığını Hz. Muhammed'in Kur'ân'ı yazdığını savunmuşlardır. Bu iddiaya göre Kur'ân orijinal bir kitap değildir, farklı kültürler ve özellikle Tevrat'tan kopya edilmiştir.⁴⁴ Zira semavî dinler Sümer kültürüyle birçok ortak noktaya sahiptir. Bu minvalde Tevrat'taki kıssaların Sümer mitolojisi ile olan benzerliklerine vurgu yapılmakta, kadınların örtünmesi, Hz. Nuh, Hz. Musa ve Hz. İsa gibi peygamberlerin kıssaları, 7 rakamının önemli görülmesi, Tanrıların özellikleri gibi hususlar bu benzerlikler adı altında sıralanmaktadır.⁴⁵ Tevrat'ın Sümer mitolojisine dayanması, Kur'ân-ı Kerim'in de Tevrat'tan alıntılar içermesi ateistlerin bu iki semavî dine yönelik eleştirilerinin temelini oluşturmaktadır.⁴⁶ Ateistler bu 'kopyalama' işini peygamberlere yüklemiş, vahyin ve peygamberlik kurumunun güvenilirliğini sorgulayarak indirgemeci bakış açılarını peygamberlik makamı için de sergilemişlerdir. Yine onlara göre Kur'ân bünyesinde birçok çelişki⁴⁷, tutarsızlık, tekrar eden ifade⁴⁸ ve bilimsel verilere uygun olmayan ayetler⁴⁹ barındırmakta, bu çelişki ve tutarsızlıklar 'her şeyi bilen', 'her şeyi gören' ve 'her şeye gücü yeten' bir Tanrı tasavvuruyla bağdaştırılamamaktadır.⁵⁰ Allah'ın insanları çift yaratması, insanın çamurdan yaratılması, insan kalbinin beynin özelliklerine sahipmiş gibi ifade edilmesi, göğün direklerle tutulması, ayın bir ışık kaynağı olması, Nuh tufanında hayvanların bir gemiye toplanması gibi hususlar ateistlerce makul olmayan ve bilimsel gerçeklerle uyuşmayan ayetlerdir.⁵¹ Kur'ân'daki tekrarlar da ateistler tarafından 'gereksiz' görülmüş bu tekrarlar çıkarıldığı takdirde Kur'ân'ın hacminin üçte birine ineceği belirtilmiştir. Kur'ân'ın tekrarlanan ve bilimsel verilerle uyuşmayan ayetlerinin onun insan yapısı olduğunu kanıtlayacak kuvvette bir konu olduğunu iddia etmektedirler. Hz. Peygamber onlara göre bu şekildeki tekrarlar ve söz oyunlarına başvurarak insanların 'beynini uyuşturmuş', İslâm'a davet ettiği insanları etkilemiş ve onların sorgulamasına engel olmuştur.⁵² Onlar Kur'ân'a bilimsel veya tarihsel bir kitap yahut bilgi verici ders kitabı gözüyle bakmış, sahip oldukları bu bakış açısı sebebiyle Kur'ân'ın iddia etmediği hususları ondan beklemişlerdir.

⁴⁴ Ateizm Blogspot (Ateizm Blog), "Sümer'den Tevrat'a, Tevrat'dan Kuran'a söylencelerin peşinde..." (Erişim 17 Ağustos 2021); Ateizm Blogspot (Ateizm Blog), "Kuran; Tevrat'ın Kötü Kopyası" (Erişim 16 Ağustos 2021); Ateizm Blogspot (Ateizm Blog), "Kuran ve Tevrat'ın Sümer'deki Kökeni" (Erişim 16 Ağustos 2021).

⁴⁵ Ateizm Blog, "Kuran ve Tevrat'ın Sümer'deki Kökeni".

⁴⁶ Ateizm Blog, "Sümer'den Tevrat'a, Tevrat'dan Kuran'a söylencelerin peşinde...".

⁴⁷ Pozitif Ateizm Tanrının Varolması Mümkün Değildir (Pozitif Ateizm), "Çelişkili Ayetler" (Erişim 30 Kasım 2021).

⁴⁸ Turan Dursun Sitesi Turan Dursun, "Kur'ân'daki Sonu Gelmez Tekrarlamalar ve Bundan Doğan Sakıncalar" (Erişim 29 Kasım 2021).

⁴⁹ Ateizm Blogspot Ateizm Blog, "Kuran'daki bilim dışı ayetler 1" (Erişim 01 Eylül 2022); Turan Dursun Sitesi (Turan Dursun), "Kuran'daki Akıl ve Bilim Dışlıklar 1+2: Ölümlerin Diriltilmesi" (Erişim 20 Kasım 2021).

⁵⁰ Kur'ân ve bilimin ayrı konu alanları, ortak kabulleri ve Kur'ân'a bilimsel bakışın sınırları için bk. Kolektif, *Kur'an ve Pozitif Bilim* (İstanbul: Kuramer / Kur'an Araştırmaları Merkezi, 2020), 249.

⁵¹ Sırasıyla ez-Zâriyât 51/49, es-Secde 32/7, el-Bakara 2/97, el-Hac 22/65, Yûnus 10/5, Hûd 11/40-41.

⁵² Turan Dursun, "Kur'ân'daki Sonu Gelmez Tekrarlamalar ve Bundan Doğan Sakıncalar".

Onlara göre ayetlerin tekrarlanma sebepleri; Hz. Peygamber'in unutkanlığı, insanları söz oyunları ile manipüle etmesi, Yahudi ve Hristiyanlardan farklı zamanlarda öğrendiği bilgileri farklı zamanlarda tekrar etmesi şeklindedir.

Bu iddialarından birisi de Hz. Peygamber'in yardımcılarının ve 'öğretmenlerinin' olduğu, böylelikle Kur'an'ı onlardan yardım alarak yazmış olmasıdır.⁵³ Onlara göre Hz. Peygamber okuma yazma bilmektedir. Kaldı ki okuma yazma bilmesede pekâlâ İbranice ve Süryanice dillerini bilen kişilerden yardım alabilecektir.⁵⁴ Medine döneminde farklı memleketlere davet mektupları göndermesi de onun okuryazar olduğuna yorulmuştur. Hz. Peygamber'in yanında bulundurduğu köleleri Belam, Yaış ve daha önceden tanıdığı olan rahip Bahîrâ gibi isimlerin Hristiyan veya Yahudi iken Müslümanlığı seçmeleri, ateistlerin bu kişileri Hz. Peygamber'in Kur'an'ı oluşturmada yardımcıları olarak görmelerine sebep olmuştur. Onlara göre vahiy kâtiplerini de İbranice ve Süryanice dillerini bilenlerden seçen Hz. Peygamber, Zeyd b. Sâbit'e (ö.45/665) farklı dilleri öğrenmesini tavsiye etmiş, böylece farklı dinlerden bilgi alarak bu bilgileri Kur'an'a eklemek istediği iddia edilmiştir.⁵⁵ Zeyd b. Sâbit'e Süryanice öğrenmesinin tavsiye edilmesi Kur'an'ın kökeni ve yazdırıldığı hakkında bir başka iddia ile ilişkilidir. Bu iddiaya göre Hz. Peygamber Kâbe'nin tamirinde görev almış ve tamir sırasında Süryanice yazılan bir kitap bulunmuş, Zeyd b. Sâbit'e bu kitabı tercüme ettirerek Kur'an'ı yazmıştır.⁵⁶

Hz. Peygamber'in Kur'an'ın yazılması sürecinde en fazla yararlandığı isimler arasında eskiden Hristiyan olan Selmân-ı Fârisî (ö. 36/656) ile eskiden Yahudi iken İslâm'ı seçen Abdullah b. Selâm (ö.43/663) bulunmaktadır. Savaş siyaseti gibi hususlarda Selmân-ı Fârisî'den yararlanılmakta, Yahudilik ve Yahudi kıssaları gibi hususlarda ise Abdullah b. Selâm'dan bilgi alınmaktadır. Farklı kültürlerin etkileri ve diğer dinlerdeki kıssalar Hz. Peygamber tarafından değiştirilmiş ve güncel siyasete uyarlanarak Kur'an'ın içeriğinin oluşturulduğunu iddia eden ateistler, günlük hayattaki ihtiyaca uygun ayetlerin de Kur'an'a konulduğunu savunurlar. Mekke müşriklerin o dönemdeki asılsız iddialarını günümüzde de sürdürmeye devam eden ateistler, müşriklerin Hz. Peygamber'in bir topluluktan yardım aldığı, sabah akşam ona bu ayetlerin okunduğu, ayetlerin 'eskilerin masallarından' oluştuğu ve başkalarından alıp ayetleri yazdırıldığı gibi iddialarının sebepsiz olmadığını savunmuşlardır.⁵⁷ *"Bunların ya da başkalarının, Kur'an'ın oluşması için Muhammed'e yardım etmiş, öğretmenlik etmiş olmalarını düşünmek akla uzak değil. Aklın ve mantığın kabul edemeyeceği şey, "Tanrı'nın, insanlara gökten mesaj*

⁵³ Ateizm Blogspot (Ateizm Blog), "Muhammed'in Öğretmenleri" (Erişim 01 Eylül 2022).

⁵⁴ Ateizm Blogspot (Ateizm Blog), "Muhammed ve arkadaşları Kuran'ı nasıl hazırladılar?" (Erişim 24 Ekim 2021).

⁵⁵ Ateizm Blog, "Muhammed ve arkadaşları Kuran'ı nasıl hazırladılar?"

⁵⁶ Turan Dursun Sitesi (Turan Dursun), "Kur'an'ın Kaynağına Işık Tutacak Önemli Bilgiler" (Erişim 27 Ocak 2022).

⁵⁷ Ateizm Blog, "Muhammed'in Öğretmenleri".

*göndermesi" ve bunun için şu ya da bu insanı aracı olarak seçmesidir.”*⁵⁸ şeklindeki ifadeleri burada hatırlanabilir. Onlar Tanrı'nın varlığı ile birlikte sıfatlarını da kabul etmedikleri için insanlara yol gösterici bir peygamber göndermesini makul görmemişlerdir. Kur'an'da Tevrat'ta bulunan kıssalara benzer anlatıların bulunması,⁵⁹ farklı kültür ve dinlere ait öğelerin İslâm'da mevcut olması ve Arapça dışındaki yabancı dillerden kelimelerin Kur'an'da geçmesi ateistleri tüm kutsal kitapların ve dinlerin aynı Tanrı tarafından gönderildiğine ve daha sonra bu dinlerin tahrif edildiğine değil, Hz. Peygamber'in Kur'an'ı Tevrat'tan ve diğer kaynaklardan kopya ettiği şeklinde yorumlanmıştır.

Ateistlere göre Hz. Peygamber zamanının siyasi boşluğunu dolduran zeki bir siyasetçidir. O Yahudi ve Hristiyanların kutsal kitaplarını görerek Arapların da bir kutsal kitabının olması gerektiği düşüncesiyle Kur'an'ı oluşturmuştur.⁶⁰ Dolayısıyla yaşadığı toplumdaki siyasi otorite eksikliğini hissederek buna uygun kurallar oluşturmuştur. Mekke; Mezopotamya kültür mirasını, özellikle de Sümer geleneklerini barındıran ve toplumda Hristiyan ve Yahudilerin şeriatlarının yaşanmakta olduğu bir şehir olduğundan Hz. Muhammed bu kültürleri iyi bildiği, hatta uzman olduğu için her kültürden ve dinî geleneklerin mirasından yararlanarak ve “bilgi kaçakçılığı” yaparak ortaya Kur'an-ı Kerim'i çıkarmıştır.⁶¹ Ateistlerce Kur'an Hz. Muhammed tarafından yazıldığı için içeriği belli bir sistematığa ve düzene sahip değildir, diğer dinlerden edinilen bilgiler günlük hayata düzen getirilmek amacıyla ayet olarak aktarılmış, geri kalan söz ve fiiller ise hadis olarak literatüre geçmiştir. Mekke döneminde nazil olan ayetlerin daha uzlaşmacı olduğu, Medine döneminde nazil olan ayetlerin ise savaşa teşvik eden ayetler olduğu fikri de onun Kur'an'ı yazdığı iddiasını desteklemek için kullanılmıştır.⁶² Mekke döneminde taraftar toplayamayan ve kendisine inananların az olması Hz. Peygamber'in ılımlı olmasının sebebi olarak görülürken Medine dönemindeki ayetlerin içeriği kendisine inanmayanlara savaş açmak şeklinde bir tavır olarak değerlendirilmiştir. Bütün bu iddialar ateistlerin Hz. Peygamber'in kendi ihtiyacına binaen Kur'an ayetlerini oluşturduğu tezi çerçevesinde anlatılmaktadır.

Kur'an'ın Hz. Peygamber tarafından yazıldığı hakkındaki bir başka iddia ise Hz. Ömer'in Kur'an'a olan etkisidir.⁶³ Hz. Ömer'in Hz. Muhammed'e verdiği tavsiyeler sonrasında Hz. Ömer'in

⁵⁸ Ateizm Blog, “Muhammed'in Öğretmenleri”.

⁵⁹ Ateizm Blog, “Sümer'den Tevrat'a, Tevrat'dan Kuran'a söylencelerin peşinde...”; Ateizm Blog, “Kuran; Tevrat'ın Kötü Kopyası”; Ateizm Blog, “Kuran ve Tevrat'ın Sümer'deki Kökeni”.

⁶⁰ Pozitif Ateizm Tanrının Varolması Mümkün Değildir (Pozitif Ateizm), “Muhammed'in Peygamberliğine Eleştiri” (Erişim 30 Kasım 2021).

⁶¹ Turan Dursun Sitesi (Turan Dursun), “Kuran'ın Kökeni - Giriş” (Erişim 27 Ocak 2022).

⁶² Pozitif Ateizm, “Muhammed'in Peygamberliğine Eleştiri”.

⁶³ Turan Dursun Sitesi (Turan Dursun), “Halife Ömer” (Erişim 29 Ocak 2022); Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası (Ateist Canavar), “Arif Tekin: ‘Hz. Ömer'in Kuran'a etkisi’” (Erişim 27 Ocak 2022).

fikirlerini onaylayan ayetler nazil olmuştur. Bu durum farklı âlimler tarafından farklı sayılarla örneklendirilmekle birlikte on beş, yirmi bir veya otuz ayetin bu şekilde indiğini belirtenler de mevcuttur.⁶⁴ Ateistler, yukarıda belirttiğimiz tezlerini burada da sürdürerek Hz. Muhammed'in Hz. Ömer'den tavsiyeler alarak Kur'an'a istediği ayetler koyduğunu iddia etmektedirler. Hz. Ömer, Hz. Muhammed'e kadınların örtünmesi gerektiği, kadınların erkeklere karşı itaatsizlik ettikleri ve gerektiğinde dövülebilmeleri, evlere izinsiz girilmemesi hususunda öneriler sunmuştur. Onlara göre Hz. Muhammed Ömer'den korktuğu ve onun baskıcı yönünden çekindiği ve önemli bir şahıs olarak onun desteğine muhtaç olduğu için Kur'an'a bu ayetleri yerleştirmiştir.

Sosyal medyadaki ateistlerin Kur'an'a dair eleştirileri şu başlıkları içermektedir: Kur'an'ın Arapça nazil olduğu ve bu sebeple yalnızca Araplara hitap eden bir din olduğu iddiası, Kur'an'ın bir araya getirilmesi ve ilk nüshalarının ortadan kaldırılması, en eski Kur'an'ın 10. yüzyıla ait olması, 7 vecih üzere farklı şekillerde okunması.⁶⁵ Onlar Hz. Peygamber'in Kur'an'a müdahale ettiği konusundaki eleştirilerini ise Hz. Muhammed'in Kur'an'ı diğer dinlerden ve kutsal kitaplardan esinlenerek yazdığı,⁶⁶ Kur'an'ın değiştirildiği, Kur'an'daki tekrarlar gibi başlıklar altında dile getirilmişlerdir. Onlar Kur'an'ın insan eseri olduğu iddiasını yine Kur'an'daki ayetlerden yola çıkarak ortaya koymaktadırlar; “*De ki: Gelin, Rabbinizin size neleri haram kıldığını okuyayım*”⁶⁷ ayeti çerçevesinde Kur'an'ı Hz. Muhammed'in yazdığını, nelerin haram nelerin helal olacağını onun belirlediğini iddia etmişlerdir.⁶⁸ “*O Kur'an gerçekten değerli, güçlü ve arşın sahibi katında itibarlı bir elçinin sözüdür.*”⁶⁹ bu ayeti de ateistler Kur'an'ın Hz. Muhammed'in sözü olduğuna kanıt olarak yorumlamış,⁷⁰ “*...Peygamber size ne vermişse onu alın ve size neyi yasaklamışsa ondan kaçınmın...*”⁷¹ ayetinden de Allah ve Hz. Muhammed'in eşit yetkilere sahip olduğunu savunmuşlardır.⁷² Hz. Muhammed Kur'an'ı yazarken kendi gücünü de

⁶⁴ Ateist Canavar, “Arif Tekin: ‘Hz. Ömer’in Kuran’a etkisi’”.

⁶⁵ Eski Müslüman, “‘İslam’ı Araplardan arındıramazsınız. Arabı, Arapça’yı ve Arap coğrafyasını çıkarırsanız ortada İslam diye bir din kalmaz. İslam Arap milliyetçiliğidir. Allah, Arabın icat ettiği lokal tanrıdır. Kuran’da defalarca kere ‘anlayasınız diye bu kitabı Arapça indirdik’ der.”, *Twitter* (Erişim 03 Haziran 2022); Aklın Gözü, “‘27. Demekki neymiş, konudan konuya atlamalar, arapçada dahi bilinmeyen kelimelerin kullanılması, garip tekrarların hep sebepleri varmış :)’”, *Twitter* (Erişim 31 Mayıs 2022).

⁶⁶ Doruktaki Beyin, “‘İslamiyetin karma bir Din olduğunu her zaman vurguluyoruz. Gün geçmiyor ki Kuran’da ki ayetlerden birisinin daha Sümer,Babil,Tevrat,İncil vs. kaynaklarıyla benzeştiğini görmeyelim. Muhammed ne duyduysa,ne öğrendiyse hepsini karman,çorman kitabına eklemiştir. İşte bir örnek daha;’”, *Twitter* (Erişim 31 Mayıs 2022).

⁶⁷ el-En’âm 6/151.

⁶⁸ Doruktaki Beyin, “‘0. Bu büyük hata Kuran’ın insan eseri olduğunun en net kanıtıdır;’”, *Twitter* (Erişim 31 Mayıs 2022).

⁶⁹ et-Tekvîr 81/19.

⁷⁰ Doruktaki Beyin, “‘0. Kuran Allah’ın sözleri deniyor. Oysa bu ayette resulün sözüdür deniyor;’”, *Twitter* (Erişim 31 Mayıs 2022).

⁷¹ el-Haşr 59/7, el-A’râf 7/157.

⁷² Doruktaki Beyin, “‘0. Muhammed yetki bakımından Allah ile eşit şartlara sahiptir;’”, *Twitter* (Erişim 31 Mayıs 2022).

garanti altına almış, bu şekilde otoritesini sağlamlaştırmaya çalışmıştır.⁷³ Hz. Muhammed döneminde dahi belirli bir Kur'an nüshasının bulunmadığını iddia eden ateistler, bu iddialarıyla 'Allah tarafından korunan kutsal kitap' inancını çürütmeyi amaçlamaktadırlar.⁷⁴ Kur'an'daki birçok ayetin o dönemin Arap şairlerinin şiirlerine benzediğini bu benzerlikten yola çıkılarak Arap şairlerinin üslubunun kopyalanarak Kur'an'a geçirildiği de iddia edilmiştir.⁷⁵

Ateistlerin Kur'an'a yönelik eleştirileri onların Kur'an metnine bakış açılarından kaynaklanmaktadır. Kur'an'a kutsal bir kitap olarak değil bilimsel bilgi edineceğimiz bir metin olarak bakmak Kur'an'ın amaçlamadığı bir hususu ondan bekleyerek çelişki içine düşmek demektir.⁷⁶ Kur'an'ın zaten bilimsel bilgi vermek gibi bir amacı yoktur, onun asıl amacı insanlara doğruyu ve yanlış göstererek onları doğru yola iletmektir.⁷⁷ Ayrıca döneminin bilimsel gerilik seviyesi göz önüne alındığında Kur'an'ın evrene ve yaratılışa dair ayrıntılı bilgiler vermesinin inananlara iman açısından ne gibi fayda sağlayacağı da meçhuldür. Peygamberin Kur'an'ı rahiplerden öğrendiği hususu tarihsel verilerle uymamakta,⁷⁸ Hz. Peygamber'in rahiplerle görüşmesi onun peygamberlik gelmeden önceki gençlik dönemine rastlamaktadır. Hz. Peygamber'in kendisi ile ilgili fayda sağlayacak ayetleri Kur'an'a koyduğu iddiası da İslâm tarihini eksik okumaktan kaynaklanmakta, tarihî verilere bakıldığında ise Hz. Peygamber'in kendisini ve ailesini zorlayacak hükümlerin Kur'an'da bulunduğu görülmektedir. Yine Kur'an'da Hz. Peygamber'i uyaran, Hz. Peygamber'in bilemeyeceği uzak geleceği haber veren veya eski milletlere dair ayrıntılı bilgiler içeren ayetler bulunmaktadır.⁷⁹ Hz. Peygamber'in İslâm'ın yayıldığı dönemlerde dahi lüks ve refah içinde bir hayat sürmemesi de onun asıl amacının fayda sağlamak olmadığının bir başka kanıtıdır.

⁷³ Doruktaki Beyin, "1. Muhammed Kuran'ı yazarken kendisini de, her bakımdan garanti altına almayı ihmal etmemiştir.", *Twitter* (Erişim 31 Mayıs 2022).

⁷⁴ Doruktaki Beyin, "1. Sürekli duyduğumuz bir cümledir; 'Kuran asla değiştirilemez. O, Allah tarafından korunmuştur' Peki bu iddianın gerçeklik payı var mıdır? Bunu dile getirenlerin kaç Kuran ve Kuran tarihi hakkında bilgi sahibidir? İşkembeden sallayarak Din savunması yapılmaz!", *Twitter* (Erişim 31 Mayıs 2022).

⁷⁵ Doruktaki Beyin, "0. Kuran'da ki bir çok ayet, eski Arap şairlerinin şiirleriyle benzeşiyor;", *Twitter* (Erişim 31 Mayıs 2022); Doruktaki Beyin, "6. Arap şairlerinin edebi terimleri ve dili kullanma biçimleri olduğu gibi kopyalanıp Kuran'a geçirilmiş. Yiyiyorsa bu kitabın benzerini getirin diye posta koyanlar, evvela bu kitabın neden oradan, buradan çalıntı bir çok ayet barındırdığını irdelesinler.", *Twitter* (Erişim 31 Mayıs 2022).

⁷⁶ Kolektif, *İslam Düşüncesinde Ateizm Eleştirisi*, 438.

⁷⁷ El-İsrâ 17/9

⁷⁸ Kolektif, *İslam Düşüncesinde Ateizm Eleştirisi*.

⁷⁹ Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için Seyithan Can'ın 'Ateistlerin Kur'an Algısının Eleştirisi' adlı makale bk. Kolektif, *İslam Düşüncesinde Ateizm Eleştirisi*.

3. Hadislere Yöneltilen Eleştiriler

Hz. Peygamber'in hadislerini ele alıp değerlendiren ateistler, hadislerin bilimsel verilere uygun olmaması, Kur'an'daki ayetlerle çeliştiği iddiası ve zayıf hadislerin varlığı gibi meselelerde eleştirilerini dile getirmişlerdir.⁸⁰ Sahih hadis kitaplarının Hz. Peygamber'in vefatından çok sonra bir araya getirildiğini ve hadislerin toplanırken sözlü aktarımdan yararlanıldığı için sağlam kalamayacaklarını iddia etmektedirler. Hadislerin toplanması ve yazıya geçirilmesi arasında bulunan zamanda çok fazla değişim geçirebileceğini ve ekleme ve çıkarmalar meydana gelebileceği ihtimali sebebiyle hadislerin güvenilirliğini yitireceklerini savunurlar. Bu gibi sebeplerden hareketle İslâm'ın güçlü temellerinin olmadığını belirten ateistler, sağlam olduğu savunulan hadisleri de bilgi kaynağı olarak geçerli kabul etmemektedirler.⁸¹ Kendi içerisinde tutarsız ve mantıksız buldukları hadisleri Müslümanların da kabul etmemesi gerektiğini ifade eden ateistler, Tanrı'nın hatalı bilgiler veren bir peygamber gönderdiğini kabul etmek yerine bu hadislerin uydurma olduğunu kabul etmeyi Müslümanlara tavsiye etmişlerdir.⁸²

Ateistler mezheplerin ortaya çıkışını hadislere bağlamış, hadis kaynaklı farklı uygulamaları birbirlerine zıt görerek eleştirmiş, yalnızca bir dinin bu kadar fazla mezhep barındırmasına ve farklı yorumlara yol açmasına hadislerin sebep olduğunu savunmuşlardır.⁸³ *Kaldı ki başlı başına farklı tür fraksiyonlara (mezhepler) sebebiyet verecek bir din zaten yeteri kadar inandırıcı değildir.*⁸⁴ şeklindeki cümleleri de bu konu hakkındaki fikirlerini ortaya koymaktadır. Bu fikir ayrılıklarının Müslümanlar arasında düşmanlık oluşturması da dikkat çekilen bir başka husustur. Ateistler, hadisleri; bilimsel verilerle uymayan ve mantıksız, Kur'an'la da uyuşmayan, kendi içlerinde tezatlık barındıran metinler olarak görmüş ve bu hadis tenkitlerini de peygamberlik müessesesinin geçersizliğine delil saymışlardır. Ateistler için bilimsel verilere ve mantığa uymayan ve 'saçma' kabul edilen hadislerin bazılarında şu içerikler vardır: Dünyanın balığın sırtında olduğu, kadınların cehenneme daha çok gireceği, kadınların uğursuz sayıldığı ve Hz. Peygamber'in şifa amacıyla deve sidiği içilmesini önermesi.⁸⁵ Kur'an'la çelişen hadislerin birisi de kimsenin başkasının günahını yüklenmeyeceğini belirten ayet⁸⁶ ile ölünün

⁸⁰ Alfa Din Felsefesi Üzerine Farklı Perspektifler (Alfa), "Hadis İslamının Eleştirisi" (Erişim 17 Kasım 2021); Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası (Ateist Canavar), "HADİSLERDE HAYVANLAR ALEMİ" (Erişim 30 Kasım 2021); Pozitif Ateizm Tanrının Varolması Mümkün Değildir (Pozitif Ateizm), "Hadislerin Sağlamlığı Üzerine Bir Analiz..." (Erişim 30 Kasım 2021).

⁸¹ Pozitif Ateizm, "Hadislerin Sağlamlığı Üzerine Bir Analiz..." (Erişim 30 Kasım 2021).

⁸² Alfa, "Hadis İslamının Eleştirisi".

⁸³ Alfa, "Hadis İslamının Eleştirisi".

⁸⁴ Pozitif Ateizm Tanrının Varolması Mümkün Değildir (Pozitif Ateizm), "Kur'an-ı Kerim Geniş Analizi-1" (Erişim 20 Kasım 2021).

⁸⁵ Alfa, "Hadis İslamının Eleştirisi".

⁸⁶ En-Necm 53/38.

arkasından ağılandığı takdirde ölünün bu ağlamadan azap çekeceği hadisidir. Ateistler Müslümanlar tarafından benimsenen ‘Kur’ân’ın hadisler vesilesiyle anlaşılacağı’ hususunu da eleştirmişlerdir. Onlar Kur’ân’ın anlaşılması için hadisler gibi başka bir açıklayıcıya ihtiyaç duymanın kutsal kitabın yetersiz görülmesine ve böylelikle ‘hükümün yalnızca Allah’a ait olduğunu’⁸⁷ ve ‘Kur’ân’ın örneklerle açıklandığı’⁸⁸ ayetlerine ters düşüleceğini ileri sürmüşlerdir. Hadislerin Kur’ân’ı açıkladığı savunusu ateistler için ‘Tanrı’nın gönderdiği kitabın eksik ve açıklanmaya muhtaç görülerek O’nun ‘her şeye gücü yeten’, ‘her şeyi bilen’ gibi sıfatlarında da sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Kendi içlerinde çelişen hadislerle Hz. Peygamber’in oruçlu iken kan aldırma yasakladığı ve oruçlu iken kan aldırıldığı örneklerini veren ateistler, bir Müslümanın bu hadislerle inandığı takdirde dinini yaşamayacağını iddia etmişlerdir. Uydurma hadislerin varlığı ve bu hadislerin çok fazla olduğu iddiası ateistler için hadislerin tamamına inanmama ruhsatı olarak kullanılabilmekte, onlara göre İslâm tarihinde insanlar dine hizmet etmesi amacıyla hadis uydurmuş uydurulan bu hadisler diğer sahih hadislerin güvenilirliğini de sarsmıştır.⁸⁹

Sosyal medyada paylaşımda bulunan ateistler Hz. Peygamber’in hadisleri konusunda daha ayrıntılı eleştiriler yapmakta,⁹⁰ Hz. Peygamber’in sözlerinden bir kısmının ayet diğer bir kısmının ise hadis olarak Müslümanlar tarafından kabul edildiğini hatırlatmaktadırlar.⁹¹ Ayetleri Hz. Muhammed’in vahiy kâtipleri tarafından süzgeçten geçirilmiş sözleri olarak tanımlamakta, vahiy kâtiplerinin görmediği sözleri ise hadis olarak literatüre geçtiğini ifade etmektedirler. Kendilerince kuvvetli ve zayıf hadis ayrımı da yapan sosyal medya ateistleri, sahih hadisleri Hz. Muhammed’in söylediği sözler, zayıf hadisleri ise Hz. Muhammed’den başkasının söylediği sözler olarak sunmaktadırlar.⁹² Hadis ilminin rivayetlere dayandığını belirterek aslında Kur’ân’ın da rivayet olduğunu belirten ateistler, rivayetlerin modern bilimle uygun olmadıklarını ve bilimsel olarak ayetlerin ve hadislerin de ‘safsata’ olduğunu ileri sürerler.⁹³ Ayetlerin ve hadislerin birbirleriyle uyumsuz olduklarını da eleştirilerine konu ederek, ‘mantıksız olan hadisleri kabul etmediklerini’ belirten Müslümanlara kendilerince mantıksız ayetleri işaret etmekte ayetlerin de hadisler kadar akla uymaz olduğunu gösterme çabası

⁸⁷ Yûsuf 12/40.

⁸⁸ El-İsrâ 17/89.

⁸⁹ Alfa, “Hadis İslamının Eleştirisi”.

⁹⁰ Aklın Gözü, ““10. Ayetleri de,Hadisler gibi Muhammed söylemiştir.Uydurma hadis de vardr ama hepsi uydurma değildir,Mütevatir hadisler ayetlerden sağlamdır”, *Twitter* (Erişim 02 Haziran 2022); Aklın Gözü, ““25. İslam bir bütündür, hadisleri redetmek çare değildir. Ayeti de saçmadır, Hadisi de.””, *Twitter* (Erişim 02 Haziran 2022).

⁹¹ Aklın Gözü, ““1. Muhammedin sözlerini 2ye ayırıp, bir kısmına Hadis, bir kısmına AYET diyen Müminler, bu algı yönetimine herkesi dahil ederler.””, *Twitter* (Erişim 11 Eylül 2022).

⁹² Aklın Gözü, ““Kuvvetli Hadis, Büyük ihtimalle Muhammed’in uydurduğu söz, Zayıf hadis, Muhammed’in değil ama başka birisinin uydurduğu düşünülen sözdür.””, *Twitter* (Erişim 11 Eylül 2022).

⁹³ Aklın Gözü, ““Dostlar,günlük kullanımda rivayet kelimesi söylenti anlamına gelse de, mevzu İslamsa,rivayet=nakletme anlamındadır””, *Twitter* (Erişim 11 Eylül 2022).

içine girmektedirler.⁹⁴ Onlar için ‘dünyanın öküzün sırtında olduğu’ hadisi kadar ‘güneşin balcığa battığı’ ayeti de eşit derecede mantıksızdır. Yalnızca Kur’ân ayetlerine inandığını belirten Müslümanları özellikle eleştiriye tabi tutan ateistler, hadislerin kabul edilmediği takdirde İslâm’ın gerçekten yaşanamayacağını, namazların kaç vakit kılınacağı gibi hususların hadislerle belirlendiğini öne sürerek bir bakıma ‘inanılmayacaksa dinin bir kısmına değil tümüne inanılmaması gerektiği’ savunusunu yapmışlardır.⁹⁵

Ateistlerin belirttiği hadislerin mezhepsel farklılıklar oluşturduğu eleştirisi dinin tamamının değil yalnızca ayrıntılı konularında meydana gelen görüş farklılıklarını içermektedir. Amelî noktalar-daki bu farklılıklar itikadî farklılıklara yol açmamakta, inanç konularında herhangi bir ayrılık gözlenmemektedir. Ateistlerin hadisleri eleştirirken çoğunlukla sahih olmayan hadisleri gündeme getirmeleri ve bu hadislerin dinin özünde ve Kur’ân’la herhangi bir çelişki içermediği de dikkate değer bir noktadır. Ateistler Kur’ân’ın bir açıklayıcıya muhtaç duyduğu eleştirisini peygamberlik kurumunun amacını göz ardı ederek dile getirmektedirler. Allah’ın peygamber göndermesinin asıl amacı tebliğ ve tebyin yani Allah’ın gönderdiği ayetleri peygamberlerin insanlara ulaştırması ve bu ayetleri açıklamasıdır.⁹⁶ Bu anlamda dikkat edilmesi gereken husus Kur’ân’ın metninde bulunan bir eksiklik değil, insanların anlayışlarında oluşabilecek eksikliklerin açıklanması hedeflenmiştir. Peygamberler de insanların dini anlamalarında herhangi bir eksiklik kalmayacak şekilde açıklamalar yapmış, dinin yaşayan örnekleri olarak insanlara yol göstermişlerdir.⁹⁷

4. Hz. Peygamber’in Özel Hayatına Dair Eleştiriler

Ateistlerin en çok üzerinde durdukları konular ve eleştiriler Hz. Peygamber’in özel hayatı, eşleri ve ölümü üzerinden yapılmıştır.⁹⁸ Özellikle birden fazla kadınla evlenmesi, eşlerinden Hz. Aişe’nin yaşı ve ölümünün Müslümanlar tarafından doğru aktarılmadığı gibi başlıklar bu eleştiriler arasındadır. Peygamberimizin evliliklerinin muhtaç durumdaki kadınlara yardım veya siyasi gerekçeler değil kişisel arzularla yapıldığı iddiasından hareket edilmektedir. Hz. Aişe ile çok küçük yaşta

⁹⁴ Doruktaki Beyin, ““0. Karşılaştırmalı ayet-hadis mantıksızlığı””, *Twitter* (Erişim 11 Eylül 2022).

⁹⁵ Aklın Gözü, ““Kur’ân tek başına yeter” akımı köksüz, savunma yapabilmek adına tek kaleye küçülerek sığınmış, zamane İslam akli-evvellerinin üretimidir.””, *Twitter* (Erişim 11 Eylül 2022); Doruktaki Beyin, ““0. Hadissiz İslam kurnazları ağır çuvallamıştır.””, *Twitter* (Erişim 11 Eylül 2022).

⁹⁶ Yusuf Şevki Yavuz, “NÜBÜVET”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2007), 33/279-285; Yusuf Şevki Yavuz, “PEYGAMBER”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2007), 34/257-262.

⁹⁷ Yavuz, “PEYGAMBER”, 34/257-262.

⁹⁸ Ateizm Blogspot (Ateizm Blog), “Muhammed’in Cinsel Hayatı 1” (Erişim 20 Kasım 2021); Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası (Ateist Canavar), “Arif Tekin: Hz. Muhammed’in Ölümü” (Erişim 26 Ocak 2022); Turan Dursun Sitesi (Turan Dursun), “Hz. Muhammed’in Ölüm Nedeni Neden Hep Gizli Tutulmuştur?” (Erişim 01 Şubat 2022); Turan Dursun Sitesi (Turan Dursun), “Ayşe ve Hafsa’nın Hz. Muhammed’e İçirdikleri İlaç” (Erişim 27 Ocak 2022).

evlendiği,⁹⁹ kendi kızlarını da küçük yaşlarda evlendirdiği hatta bazılarını evlendirirken siyasi olarak güçlü kişileri tercih ettiği savunulmuştur. Zeyneb bint Cahş ile evlenmesi de bir başka problem olarak görülmektedir. Sözde Hz. Peygamber Zeyneb'e âşık olmuş, ondan boşanacağını söyleyen evlatlığı Zeyd'e boşamamasını tavsiye etmiş ancak içinde gizlediği bu duygu ile Kur'an'a kendi sorununu çözen bir ayet koymuştur.¹⁰⁰ Bu çok tanınık anlatıları olabildiğince çirkin bir üslupla anlatan ateistler Hz. Peygamber'in 25 yaşından 53 yaşına kadar gençliğinin tamamını ilk eşi olan ve dul olarak kendisiyle evlendiği Hz. Hatice ile geçirdiğini göz ardı etmişlerdir.

Hz. Peygamber'in ölümü üzerinde çirkin ve absürt iddialar ileri süren ateistler bu hadisenin Müslümanlar tarafından doğru anlatılmadığını onun aslında bambaşka bir sebeple öldürüldüğünü ileri sürmüşlerdir.¹⁰¹ Onlara göre Kur'an'da Hz. Peygamber'in Allah tarafından korunduğunu ifade eden birçok ayet bulunmaktadır. Hz. Peygamber'i ne kadar engellemeye çalışsalar da dinin tamamlanacağı, kötülük yapan insanlardan korunacağı çeşitli ayetlerde belirtilmektedir.¹⁰² Ateistler, bu konuyu açıklarken kendi iddialarına da kaynaklık eden yeni bir İslâm tarihi okuması yapmaktadırlar. Bu kapsamda Hz. Peygamber'in birçok kez en yakınları tarafından öldürülmeye çalışıldığı anlatılmakta ancak İslâm âlimleri bu suikastları mucize örtüsü altına gizlemektedir. Bir anlamda Hz. Muhammed'i kimlerin öldürmeye çalıştığına değil bu olayın nasıl mucizeye dönüştürüldüğüne kafa yormuşlardır. Bunun sebebi de onlara göre açıktır: Eğer Müslümanlar Hz. Peygamber'in öldürüldüğünü iddia etseler, Kur'an'daki ayetleri ve yine onun ilahî koruma altında olmasını izah edemeyeceklerdir.¹⁰³

Tebük Harbi'nde suikast girişimi gerçekleşmiş,¹⁰⁴ Hayber'in fethinde ise Yahudiler eliyle öldürülmeye çalışılmış, tam da bu sebeple Hayber fethi sırasında Yahudiler katledilmiştir.¹⁰⁵ Ateistlerin bu konudaki en fütursuz iddiası ise Hz. Peygamber'in eşleri tarafından zehirlendiğidir. Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer, siyasi emellerini gerçekleştirmek amacıyla Hz. Peygamber'in eşleri olan kızları Hafsa ve Âişe'yi kullanarak onu zehirlemişlerdir. Hz. Peygamber'in vefatından sonra halife olmak

⁹⁹ Ateizm Blog, "Muhammed'in Cinsel Hayatı 1".

¹⁰⁰ Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası (Ateist Canavar), "Muhammed' in Cinsel Hayatı 2", (Erişim 10 Kasım 2012).

¹⁰¹ Turan Dursun, "Hz. Muhammed'in Ölüm Nedeni Neden Hep Gizli Tutulmuştur?"; Ateist Canavar, "Arif Tekin: Hz. Muhammed'in Ölümü".

¹⁰² Turan Dursun, "Hz. Muhammed'in Ölüm Nedeni Neden Hep Gizli Tutulmuştur?"

¹⁰³ Turan Dursun, "Hz. Muhammed'in Ölüm Nedeni Neden Hep Gizli Tutulmuştur?"

¹⁰⁴ Turan Dursun Sitesi (Turan Dursun), "Tebükte Hz. Muhammed'e Karşı Suikast Girişimi - Bölüm 1" (Erişim 01 Şubat 2022).

¹⁰⁵ Turan Dursun Sitesi (Turan Dursun), "Hz. Muhammed'in Hayber'de Yediği Zehirli Et Olayı" (Erişim 01 Şubat 2022).

istemeleri ateistlerce Hz. Ebubekir ve Ömer'i böyle bir suikast gerçekleştirmeye yöneltmiştir. Ateistlerin hakikatten uzak bu yorumlarının yine bu sitelerde ganimet muamelesi görmesi de yadırganacak bir durum değildir.

Hz. Peygamber'in evlilikleri ve onun özel hayatı sosyal medyadaki ateistlerin de en çok üzerinde durduğu meselelerdendir.¹⁰⁶ Özellikle Ahzâb Sûresi 37. ve 50. ayetlerin Müslümanların dinden çıkmalarına yetecek kadar çarpıcı ayetler olduklarını savunmuşlar, Ahzab 37 ile Hz. Peygamber'in evlatlığının karısı ile evlenme 'izni verdiğini', Ahzab 50 ile ise Hz. Peygamber'in birçok kadınla evlenebilmesini helal kıldığı iddia edilmiştir.¹⁰⁷ Bu iddialara kadınları korumak amacıyla evlendiği cevabını veren Müslümanlara karşı ateistler,¹⁰⁸ kadınları korumak için onlarla evlenmek zorunda olmadığını ve Hz. Muhammed'in vefat ettikten sonra eşlerinin evlenmesine izin vermediğini bu sebeple de asıl amacının ortaya çıktığını savunmuşlardır.¹⁰⁹ Aynı subjektif yaklaşım aynı niyet ve gaye ile dört halife dönemini de okuduğundan Hz. Ebû Bekir ve Ömer'in kendi siyasi emelleri amacıyla kızlarını küçük yaşta Hz. Muhammed ile evlendirdiklerini savunabilmişlerdir. Amaçları ise onun vefatından sonra İslâm devletine halifelik yapmaktır. Hz. Ali'nin halife olmasını engellemek amacıyla kızlarını kullanmışlar, Hz. Muhammed'i zehirlemişlerdir.¹¹⁰

Ateistlerin bütün tarihî verileri aynı bilgi değerini taşıyor gibi değerlendirmeleri Hz. Peygamber'e dair yaptıkları eleştirilerde bir metodoloji eksikliğini gözler önüne sermektedir. Onlar yanlışlanamayacak derecede doğru bilgi kaynaklarını (mütevâtir)¹¹¹ dahi rivayet veya dedikodu değerinde görerek ele almamış, zayıf sayılan ve Müslümanlar tarafından benimsenmeyen hadisleri veya tarihî bilgileri ise gündeme taşıyarak çelişkili ve belirli olmayan bir eleştiri yöntemi geliştirmişlerdir. Ateistler, Hz. Peygamber'in evliliklerini ve özel hayatını incelerken Arap toplumunda yalnızca Hz. Peygamber çok evlilik yapmış gibi değerlendirme yapmakta, onun peygamberliği yanında beşerî yönünün de olduğunu unutmaktadırlar. Kadının toplumdaki konumu, evlilik hayatı gibi meselelerde modern dönemin kabullerini 14 asır önceki bir toplumdan bekleyerek anakronizme düşmektedirler.

¹⁰⁶ Doruktaki Beyin, “0. Muhammed, Ayşe ile 6-9 yaş arasında evlilik mi oynadı? Aralarında herhangi bir cinsel aktivite olmadı mı?”, *Twitter* (Erişim 02 Haziran 2022); Aklın Gözü, “1. Muhammed eşleriyle sırayla cinsel ilişkiye girer. Sırayı bozunca, karıları arasında sorunlar çıkınca, ayeti çakar”, *Twitter* (Erişim 02 Haziran 2022).

¹⁰⁷ Aklın Gözü, “1. Akıllı müminlerin, için için hiç hoşlanmadıkları, bir başka ayet ise Ahzab-50'dir.”, *Twitter* (Erişim 15 Mayıs 2022); Aklın Gözü, “1. Müslümanların başını ağrıtan ayetlerden bir tanesi de Ahzab 37'dir.”, *Twitter* (Erişim 02 Haziran 2022).

¹⁰⁸ Aklın Gözü, “0. Muhammed'in Çok Evlenmesinin Savunmalarının Reddiyesi Zinciri”, *Twitter* (Erişim 15 Mayıs 2022).

¹⁰⁹ Aklın Gözü, “3. Kadınlara hamilik yapmak için onlarla evlenmek gerekli değildir. İnananlar her ne kadar 10 takla atıp savunsalar da, ayet can sıkıcıdır.”, *Twitter* (Erişim 02 Haziran 2022); Aklın Gözü, “2. Dert onları korumak olsaydı, Muhammed öldükten sonra evlenmelerini yasaklamazdı.”, *Twitter* (Erişim 02 Haziran 2022).

¹¹⁰ Turan Dursun, “Ayşe ve Hafsa'nın Hz. Muhammed'e İçirdikleri İlaç”.

¹¹¹ H. Yunus Apaydın, “MÜTEVÂTİR”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2006), 32/208-211.

Ateistlerin yöntem eksiklikleri onların farklı mecralarda birbirleriyle çelişen Hz. Peygamber eleştirisi yapmalarına da sebep olmuştur. Zira sosyal medya hesaplarında psikolojik rahatsızlığa sahip Arap bir müşrik olarak çizilen Hz. Peygamber imajı, ateist sitelerde ise döneminin ihtiyaçlarını iyi okuyan zeki bir siyasetçi olarak karşımıza çıkmaktadır.

İslâm'ın tartışmalı meselelerini ve İslâm'a diğer dinlerden girdiğini iddia ettikleri konuları¹¹² tartışırken yine Müslümanlarca meşruiyeti sorgulanan isimlerin kitaplarını kaynak olarak kullanmışlardır. Ateizmin tanımı ve içeriğinden İslâm dininin ayrıntılı meselelerine derinlemesine girerek 'Tanrı'nın var olmadığından emin' tavırlarını bu konuda göstermeyen ateistler dindar insanlarla kânit yarışına girmektedirler. Zaten en başta 'Tanrı'nın var olmadığına inanan hatta bundan emin olan bir kimsenin dinlerin kitaplarının tutarlılığını incelemeye tabi tutma, peygamberlere gelen vahyin güvenilirliği veya başlı başına peygamberlik kurumunu ele alma gibi konular üzerinde durması ateistliğin tanımından uzak ve mantıksız bir durum anlamına gelmektedir. Tanrı'ya inanmayan ve Tanrı inancının makul olmadığını savunan bir görüş Tanrı tarafından gönderilmiş bir kutsal kitaba veya peygambere de doğal olarak inanmayacaktır. Bu noktada ateistlerin kendi felsefî görüşlerinden uzaklaştıkları ve birçok meselede olduğu gibi İslâm'a getirdikleri eleştirilerde de ideolojik ve yanlı davrandıkları görülmektedir.

Sonuç

Sosyal medyada ve internet sitelerinde aktif paylaşım yapan ateistler kendi felsefî görüşlerini bu mecralarda savunmaktadırlar. Ateistler, kimliklerini açıklamak, taraftar toplamak, kendilerine sorulan soruları cevaplamak ve inananlara da sorular yöneltmek amacıyla yazılar yazmakta ve paylaşımlar yapmaktadırlar. Makalemizde incelemeye çalıştığımız siteler pozitifateizm.org, ateizm.blogspot.com, alfa-sorgulama.blogspot.com, turandursun.com, baharkilic.org, ateistcanavar.wordpress.com, sosyal medya hesapları ise twitter.com/ilkadimokumak ve twitter.com/aklingozu'dür. Bu siteler ve sosyal medya hesaplarında Hz. Peygamber'in hayatıyla alakalı şu eleştiri başlıkları dikkati çekmektedir; Hz. Peygamber'in peygamberliğine yönelik eleştiriler, Kur'ân'ı kendisinin yazdığı iddiaları, hadislere yönelik eleştiriler ve Hz. Peygamber'in özel hayatına dair eleştirilerdir. İncelediğimiz siteler ve sosyal medya hesaplarında ateistler İslâm'a eleştirilerinde 'saygıyı kenara bırakma' tavrıyla hareket etmiş, İslâm ve Hz. Peygamber hakkında sert iddialar ileri sürmüşler ve aşağılayıcı bir söylem benimsemişlerdir. Özellikle Hz. Peygamber'in hayatına odaklanmışlar, onun hadisleri, özel hayatı, ölümü gibi meselelerde açıklar arayarak şahsiyeti hakkında eleştiriler yapmışlardır.

¹¹² felis agnosticus (felis agnosticus), "7 rakamı nereden gelir?" (Erişim 18 Kasım 2021); felis agnosticus (felis agnosticus), "Kan Akıtma Yoluyla İbadetin Din'deki Yeri : Kurban - İlhan Arsel" (Erişim 29 Kasım 2021).

Öncelikle vahyi bilgi kaynağı olarak kabul etmeyen ateistler, vahiyle elde edilen bilginin bilimsel ve güvenilir olmadığını ileri sürmüşlerdir. Ateistlerin bu eleştirilerini dile getirirken düştükleri en büyük çelişki Tanrı'ya inanmayan kesimin peygambere de inanmayacağı ve vahiy, kutsal kitap gibi peygamber vesilesiyle gelen bilgileri de değerli görmeyeceğidir. “O halde ateistler niçin bir peygamber eleştirisi yapma gereği duymuşlardır?” sorusu burada önem kazanmaktadır. Onların amaçları İslâm dininin en temel iki kaynağı olan Kur’ân ve sünneti geçersiz kılarak kendi fikirlerini haklı çıkarmaktır.

Ateistler Hz. Peygamber'i şahsî zaafı olan birisi olarak tanımlamışlar ve onun bu haliyle Tanrı tarafından gönderilmiş bir peygamber olamayacağını ifade etmekte, hatta onun tarihte yaşamış gerçek bir şahsiyet olmadığını da belirtmektedirler. Tüm peygamberlerin psikolojik rahatsızlığa sahip kişiler olduğu teziyle peygamberlik kurumunu hastalığa indirgeyen ateistlere göre vahiy aldığını belirten kişiler epilepsi ya da şizofreni belirtileri göstermektedir. Bu gibi hastalıklar genetik vesilesiyle nesilden nesle aktarılmakta, Hz. Peygamber'in dedesi, babası gibi yakın akrabaları ve Hz. İbrahim gibi ataları da bu psikolojik rahatsızlığa sahiptir. Peygamberlik müessesesini bir 'delilik' ya da hastalıkla tanımlayan ateistler bu rahatsızlığın diğer insanlar tarafından fark edilmemesi, Hz. Peygamber'in kendi döneminde yaşayan düşmanları tarafından dile getirilmemesi hususunu göz ardı etmişlerdir. Onların üzerinde en çok durdukları ve temellendirmeye çalıştıkları iddia ise Kur’ân'ın Tanrı tarafından gönderilen kutsal bir kitap değil, Hz. Peygamber tarafından derlenen insanî bir metin olduğu başlığıdır. Tevrat'ın Sümer mitolojilerini anlatan bir kitap olduğunu ve bu mitolojilerden alıntılar yaptığını iddia etmekte, Kur’ân'ın da “Tevrat'ın kötü bir kopyası” olduğunu ileri sürerek bu kopyalama görevini Hz. Peygamber'e yüklemektedirler. Onlara göre Hz. Peygamber döneminin siyasi boşluğunu hisseden zeki bir siyasetçidir ve bu boşluğu kendi istediği kuralları kutsal kitaba koyarak bir sisteme bağlamıştır. Hz. Peygamber'in hadislerinin mantıksız ve ‘bilime aykırı’ olduğu iddialarını da ısrarla savunmuşlardır. Onlar hadislerin ve ayetlerin birbiriyle çeliştiğini bu sebeple de hadislerin güvenilir olmadığını vurgulayarak Tanrı tarafından gönderilen bir peygamberin ayetlerle çelişen hadislerinin olmaması gerektiğini ifade etmişlerdir. Kutsal kitaba bilimsel bilgiler veren bir kitap gözüyle bakmaları ateistlerin Kur’ân'a bakışlarının en temel problemidir. Kur’ân bilimsel bilgiler verme iddiasında olan bir kitap değildir ve bilimsel bilgiler verse dahi dönemindeki insanların bu bilgileri anlayabilecek birikimleri mevcut değildir. Ayrıca ateistler Müslümanların kabul ettikleri İslâm'ın tek, şeriatların ise farklı farklı olduğundan hareketle Tevrat ve İncil ile Kur’ân'da benzerliklerin bulunmasının İslâm dini için problem teşkil etmeyeceğini göz ardı etmişlerdir. Çünkü İslâm dinine göre Hz. Peygamber'den önceki peygamberleri de Allah göndermiş ancak diğer dinlerin kutsal kitapları insanlar tarafından tahrif edilmiştir. Hadisler ve ayetler arasında herhangi bir çelişki

bulunmamakta, ateistlerin verdikleri örneklerde dahi bu çelişkinin İslâm dininin özünde, Allah veya ahiret inancında olmadığı apaçık gözükmektedir. Zaten ateistler ayet ve hadisleri bağlamlarından kopararak değerlendirdikleri ve sahih olmayan hadisleri sık sık gündeme getirdikleri için eleştirileri tutarsızdır.

Sosyal medya ateistleri ayetleri Hz. Peygamber'in vahiy kâtiplerinin süzgecinden geçen sözleri, hadisleri ise vahiy kâtiplerinin görmediği sözleri olarak tanımlayarak hadis ve ayetlere dair yeni tanımlamalar yapmışlardır. Böylelikle her şeye gücü yeten bir Tanrı'nın Hz. Peygamber'i göndermiş olamayacağına dikkat çekerler. Ateistlerce eleştirilen bir başka konu da Hz. Peygamber'in özel hayatı, eşleri ve ölümü olmuştur. Ateistler Hz. Aişe ve Zeyneb bint. Cahş'la evlenmesini şaibeli görerek Hz. Peygamber'in evliliklerinin kadınların çıkarlarını korumak amacıyla yapılmadığını, kendi isteği ile çok fazla kadınla evlendiğini ileri sürmüşlerdir. Halifelerin Hz. Peygamber'i öldürmek amacıyla kızlarını Hz. Peygamber'le evlendirdiklerini ileri sürecek kadar ileri giden ateistler, eşlerinin Hz. Peygamber'i zehirlediğini öne sürmüşlerdir. Ancak ateistlere göre Hz. Peygamber'in 'gerçek' ölümü mucize denilerek Müslümanlar tarafından gizlenmiştir.

Ateistlerin söylemlerindeki çelişki ve tutarsızlık kendini açıkça belli etmekte, bazı yazılarında onun hiç yaşamadığını, bazı yazılarında onun delilik derecesinde rahatsız olduğunu bir başka yazılarında ise çok zeki bir siyasetçi olduğunu ileri sürmektedirler. Sosyal medyada ateistler Hz. Peygamber'i bir müşrik olarak ele almış, internet sitelerinde ise Hz. Peygamber zeki bir siyasetçi olarak sunulmuştur. Ateistlerin ifadelerindeki bu tutarsızlık Hz. Peygamber algılarına da yansımış, onların Hz. Peygamber hakkında yalnızca tek bir yorum değil safsataya varan çeşitli yorumlar yapmalarına sebep olmuştur. Onlar adeta Hz. Peygamber hakkındaki olumsuz bütün iddiaları sıralamışlar, okuyucu ve takipçilerine harmanlamışlardır. Hz. Peygamber yaşarken Kur'an tarafından yanıtlanan müşriklerin iddialarını modern döneme aktarma aracılığını üstlenmişler, bu aktarımları yaparken popüler bir dil ve hiç kimsede olmayan yeni bir İslâm tarihi yazma çabası içine girmişlerdir. İslâm tarihini kendi bakış açılarından okurken 'Müslümanlar bu belgeleri yasakladı' 'aslında bilinen ancak Müslümanların yüzyıllar boyu gizlediği' bilgiler başlıklarıyla spekülasyon yaratmaya ve böylelikle popülerlik kazanmaya çalışmışlardır.

Netice itibariyle; ne tarihî verilere ne de kutsal kitapların orijinal beyanlarına itibar etmeyen bu asılsız ve haddini aşan iddiaların İslam bilginlerince açıklıkla ele alınması, gereken cevapların ayrıntılı bir biçimde verilmesi azamî derecede önemlidir.

Kaynakça

- agnosticus, felis agnosticus felis. “7 rakamı nereden gelir?” Erişim 18 Kasım 2021. <http://www.baharkilic.org/post/2011/06/28/7-rakami-nereden-gelir.aspx>
- agnosticus, felis agnosticus felis. “Bilim ve sanat, bir kuşun iki kanadı gibidir. Bu iki kanadı kullabilen toplumlar uçar ve özgür olurlar.” Erişim 21 Şubat 2021. <http://www.baharkilic.org/>
- agnosticus, felis agnosticus felis. “Evrım Teorisi ile ilgili kitap ve dergiler”. Erişim 10 Şubat 2022. <http://www.baharkilic.org/post/2011/06/07/Evrım-kuramiyla-ilgili-kitap-ve-dergi-ler.aspx>
- agnosticus, felis agnosticus felis. “Kan Akıtma Yoluyla İbadetin Din’deki Yeri : Kurban - İlhan Arsel”. Erişim 29 Kasım 2021. <http://www.baharkilic.org/post/2011/11/07/Kan-Akitma-Yoluyla-ibadetin-Dindeki-Yeri-Kurban-ilhan-Arsel.aspx>
- agnosticus, felis agnosticus felis. “Root of All Evil? - Richard Dawkins belgesi”. Erişim 13 Şubat 2022. [http://www.baharkilic.org/post/2012/01/11/Root-of-All-Evil-\(Tum-Kotulukle-rin-Kaynagi\)-Richard-Dawkins.aspx](http://www.baharkilic.org/post/2012/01/11/Root-of-All-Evil-(Tum-Kotulukle-rin-Kaynagi)-Richard-Dawkins.aspx)
- agnosticus, felis agnosticus felis. “Tanrı Argümanları”. Erişim 21 Şubat 2021. <http://www.baharkilic.org/page/Tanrı-Argumanlari.aspx>
- Aklın Gözü. “0. Muhammed’in Çok Evlenmesinin Savunmalarının Reddiyesi Zinciri”. *Twitter*. Erişim 15 Mayıs 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/812048846121553924>
- Aklın Gözü. “0. Şizofrenik Bozukluklar Nelerdir ?” *Twitter*. Erişim 15 Mayıs 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/726391862785880065>
- Aklın Gözü. “1. Akıllı müminlerin, için için hiç hoşlanmadıkları, bir başka ayet ise Ahzab-50’dir.” *Twitter*. Erişim 15 Mayıs 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/696751281847799808>
- Aklın Gözü. “1. Muhammed eşleriyle sırayla cinsel ilişkiye girer. Sırayı bozunca, karıları arasında sorunlar çıkınca, ayeti çakar”. *Twitter*. Erişim 02 Haziran 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/714058271896772608>
- Aklın Gözü. “1. Muhammed’in sözlerini 2ye ayırıp, bir kısmına Hadis, bir kısmına AYET diyen Müminler, bu algı yönetimine herkesi dahil ederler.” *Twitter*. Erişim 11 Eylül 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/751893411888848900>
- Aklın Gözü. “1. Müslümanların başını ağrıtan ayetlerden bir tanesi de Ahzab 37’dir.” *Twitter*. Erişim 02 Haziran 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/696630259857412096>

- Akılın Gözü. ““1. Saf ateizm dinlerin iddialarıyla fazla ilgilenmez, dinleri masaya yatırmaz. Tanrının olamayacağı üzerine sağlam/derin felsefe yapar. Dindarlar, saf ateizmden rahatsızlık duymaz, hatta yer/yer buna saygı bile duyarlar. Varlıklarına doğrudan tehdit olarak da algılamazlar.” *Twitter*. Erişim 19 Mayıs 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/970929897777614849>
- Akılın Gözü. ““2. Dert onları korumak olsaydı, Muhammed öldükten sonra evlenmelerini yasaklamazdı.” *Twitter*. Erişim 02 Haziran 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/812051690169962496>
- Akılın Gözü. ““3. Kadınlara hamilik yapmak için onlarla evlenmek gerekli değildir. İnananlar her ne kadar 10 takla atıp savunsalar da, ayet can sıkıcıdır.” *Twitter*. Erişim 02 Haziran 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/696751965162831873>
- Akılın Gözü. ““3 semavi! din de, oğlunu kesmeye kalkan adamla başlar. Akıl daha burada 3 dini de reddeder. Gerisine bakmaya bile gerek yoktur.” *Twitter*. Erişim 11 Eylül 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/752019178526126080>
- Akılın Gözü. ““6. Özet: Muhammed zaten bilinen, El-İlah’ı, soyutlaştırmış ve tek tanrı yapmıştır.” *Twitter*. Erişim 30 Mayıs 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/715943678536257540>
- Akılın Gözü. ““10. Ayetleri de, Hadisler gibi Muhammed söylemiştir. Uydurma hadis de vardır ama hepsi uydurma değildir, Mütevatir hadisler ayetlerden sağlamdır.” *Twitter*. Erişim 02 Haziran 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/858620351374401536>
- Akılın Gözü. ““16. Klang çağrışım (clang association): Sözcüklerin, anlatımların anlamlarından ve dil kurallarından çok, ses uyumuna ve uyağa göre olması.” *Twitter*. Erişim 31 Mayıs 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/726394559668826112>
- Akılın Gözü. ““25. İslam bir bütündür, hadisleri redetmek çare değildir. Ayeti de saçmadır, Hadisi de.” *Twitter*. Erişim 02 Haziran 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/730016630961483776>
- Akılın Gözü. ““27. Demekki neymiş, konudan konuya atlamalar, arapçada dahi bilinmeyen kelimelerin kullanılması, garip tekrarların hep sebepleri varmış :)” *Twitter*. Erişim 31 Mayıs 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/726397434105073665>
- Akılın Gözü. “Akılın Gözü”. *Twitter*. Erişim 02 Haziran 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/820947424122388480>

- Akılın Gözü. “Allah,Mekkeliler tarafından bilinen bir puttu.FİL suresi de , buna bir kanıttır. Zaten Muhammedin babası AbdULLAH, allahın kulu demektir.” *Twitter*. Erişim 30 Mayıs 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/806786451933315072>
- Akılın Gözü. “Dostlar,günlük kullanımda rivayet kelimesi söylenti anlamına gelse de, mevzu İslamsa,rivayet=nakletme anlamındadır”. *Twitter*. Erişim 11 Eylül 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/714741240743530496>
- Akılın Gözü. “Göklerden ses gelmez, fakat temporal epilepsisi olanlar titrer-terlerler. Vahyin, tıbbi adı epilepsi nöbetidir.” *Twitter*. Erişim 11 Eylül 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/737603168201105412>
- Akılın Gözü. “İslam nedir Görseli”. *Twitter*. Erişim 30 Mayıs 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/862642562145947648>
- Akılın Gözü. ““Kur’an tek başına yeter” akımı köksüz,savunma yapabilmek adına tek kaleye küçülerek sığınmış, zamane İslam akı-evvellerinin üretimidir.” *Twitter*. Erişim 11 Eylül 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/878026559214374912>
- Akılın Gözü. “Kuvvetli Hadis, Büyük ihtimalle Muhammed’in uydurduğu söz, Zayıf hadis, Muhammed’in değil ama başka birisinin uydurduğu düşünülen sözdür.” *Twitter*. Erişim 11 Eylül 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/715443485286014976>
- Akılın Gözü. “Muhammed’in dedesi Abdülmüttalib’in ruhsal durumu da normal değildi. Muhammedin babasını kesmeye kalkmış ==> <https://t.co/KxCWq8REeK>”. *Twitter*. Erişim 12 Eylül 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/716298902954196996>
- Akılın Gözü. “TIKLA (Tanrı varsa bile, adı Allah değil. Allah, 7.yy arap putu olan El-İlah’ın modifiyesidir)”. *Twitter*. Erişim 30 Mayıs 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/848112059078373376>
- Akılın Gözü. “Vahiy, temporal epilepsi, şizofreni, şizoid, border-line, obsessif kompulsif bozuklukların karması bir hastalığın ve uyanıklığın ürünüdür.” *Twitter*. Erişim 12 Eylül 2022. <https://twitter.com/aklingozu/status/737608037205082117>
- Alfa, Alfa Din Felsefesi Üzerine Farklı Perspektifler. “Aksiyolojik Argüman”. Erişim 21 Şubat 2021. <http://alfa-sorgulama.blogspot.com/>
- Alfa, Alfa Din Felsefesi Üzerine Farklı Perspektifler. “Alfa”. Erişim 03 Şubat 2022. <http://alfa-sorgulama.blogspot.com/>
- Alfa, Alfa Din Felsefesi Üzerine Farklı Perspektifler. “Ateizmi Savunmak (Çeviri)”. Erişim 14 Haziran 2021. <http://alfa-sorgulama.blogspot.com/>

- Alfa, Alfa Din Felsefesi Üzerine Farklı Perspektifler. “Hadis İslamının Eleştirisi”. Erişim 17 Kasım 2021. <http://alfa-sorgulama.blogspot.com/search?q=turan+dursun>
- Alfa, Alfa Din Felsefesi Üzerine Farklı Perspektifler. “İnanca Saygı Üzerine”. Erişim 01 Eylül 2022. <http://alfa-sorgulama.blogspot.com/>
- Alfa, Alfa Din Felsefesi Üzerine Farklı Perspektifler. “Öneri Okuma Listesi”. Erişim 15 Ağustos 2021. <http://alfa-sorgulama.blogspot.com/>
- Alfa, Alfa Din Felsefesi Üzerine Farklı Perspektifler. “Peygamberlik İddiası ve Çıkarlar Üzerine”. Erişim 11 Eylül 2022. <http://alfa-sorgulama.blogspot.com/>
- Alfa, Alfa Din Felsefesi Üzerine Farklı Perspektifler. “Temel Kozmolojik Argüman”. Erişim 21 Şubat 2021. <http://alfa-sorgulama.blogspot.com/>
- Apaydın, H. Yunus. “MÜTEVÂTİR”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 32/208-211. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.
- Ateist Canavar, Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası. “Arif Tekin: Hz. Muhammed’in Ölümü”. Erişim 26 Ocak 2022. <https://ateistcanavar.wordpress.com/2012/10/22/arif-tekin-hz-muhammedin-olumu/>
- Ateist Canavar, Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası. “Arif Tekin: ‘Hz. Ömer’in Kuran’a etkisi’”. Erişim 27 Ocak 2022. <https://ateistcanavar.wordpress.com/2016/07/03/arif-tekin-hz-omerin-kurana-etkisi/>
- Ateist Canavar, Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası. “ATEİST CANAVAR”. Erişim 13 Eylül 2022. <https://ateistcanavar.wordpress.com/>
- Ateist Canavar, Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası. “HADİSLERDE HAYVANLAR ALEMİ”. Erişim 30 Kasım 2021. <https://ateistcanavar.wordpress.com/2012/12/09/hadislelerde-hayvanlar-alemi/>
- Ateist Canavar, Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası. “Muhammed’ in Cinsel Hayatı 2”. 10 Kasım 2012. Erişim 27 Ocak 2022. <https://ateistcanavar.wordpress.com/2012/11/10/muhammed-in-cinsel-hayati-2/>
- Ateist Canavar, Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası. “Muhammed’in yaşadığına dair kanıtlarınız nedir?” Erişim 10 Eylül 2022. <https://ateistcanavar.wordpress.com/2016/06/25/muhammedin-yasadigina-dair-kanitlariniz-nedir/>
- Ateist Canavar, Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası. “Richard Dawkins’in Kızına Mektubu”. Erişim 12 Şubat 2022. <https://ateistcanavar.wordpress.com/2012/08/12/richard-dawkinsin-kizina-mektubu/>

- Ateist Canavar, Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası. “Video: Richard Dawkins Ateizm Militanlığı Üzerine Konuşuyor”. Erişim 17 Şubat 2022. <https://ateistcanavar.wordpress.com/2013/01/10/video-richard-dawkins-ateizm-militanligi-uzerine-konusuyor/>
- Ateist Canavar, Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası. “Richard Dawkins: Açığa Vur Kampanyası (The out campaign)”. Erişim 10 Şubat 2022. <https://ateistcanavar.wordpress.com/2013/03/02/richard-dawkins-aciga-vur-kampanyasi-the-out-campaign/>
- Ateist Canavar, Ateist Canavar Muminlerin Korkulu Rüyası. “Richard Dawkins: ‘Tanrı Yanılgısı’ (PDF Oku)”. Erişim 03 Şubat 2022. <https://ateistcanavar.wordpress.com/2012/11/20/richard-dawkins-tanri-yailgisi-pdf-oku/>
- Ateizm Blog, Ateizm Blogspot. “Ateistlere Sıkça Sorulan Sorular”. Erişim 21 Şubat 2021. <https://ateizm.blogspot.com/2007/02/ateistlere-ska-sorulan-sorular.html>
- Ateizm Blog, Ateizm Blogspot. “Ateizm”. Erişim 13 Eylül 2022. <https://ateizm.blogspot.com/>
- Ateizm Blog, Ateizm Blogspot. “İnsanı ateist yapan sorular”. Erişim 07 Nisan 2022. <https://ateizm.blogspot.com/2014/07/insan-ateist-yapan-sorular.html>
- Ateizm Blog, Ateizm Blogspot. “İslam, bilimi teşvik ediyor mu?” Erişim 25 Şubat 2021. <https://ateizm.blogspot.com/2012/09/islam-bilimi-tesvik-ediyor-mu.html>
- Ateizm Blog, Ateizm Blogspot. “Kuran; Tevrat’ın Kötü Kopyası”. Erişim 16 Ağustos 2021. <https://ateizm.blogspot.com/2007/02/kuran-tevratn-kt-kopyas.html>
- Ateizm Blog, Ateizm Blogspot. “Kuran ve Tevrat’ın Sümer’deki Kökeni”. Erişim 16 Ağustos 2021. <https://ateizm.blogspot.com/2007/07/kuran-ve-tevratn-smerdeki-kkeni.html>
- Ateizm Blog, Ateizm Blogspot. “Kuran’daki bilim dışı ayetler 1”. Erişim 01 Eylül 2022. <https://ateizm.blogspot.com/2010/11/kurandaki-bilim-ds-ayetler-1.html>
- Ateizm Blog, Ateizm Blogspot. “Muhammed ve arkadaşları Kuran’ı nasıl hazırladılar?” Erişim 24 Ekim 2021. <https://ateizm.blogspot.com/2012/12/muhammed-ve-arkadaslar-kuran-nasl.html>
- Ateizm Blog, Ateizm Blogspot. “Muhammed’in Cinsel Hayatı 1”. Erişim 20 Kasım 2021. https://ateizm.blogspot.com/2009/05/muhammedin-cinsel-hayat-1_13.html
- Ateizm Blog, Ateizm Blogspot. “Muhammed’in Öğretmenleri”. Erişim 01 Eylül 2022. <https://ateizm.blogspot.com/2014/07/muhammedin-ogretmenleri.html>
- Ateizm Blog, Ateizm Blogspot. “Müslümanlık Sınavı - Tanrı Kavramıyla İlgili Bazı Sorular”. Erişim 29 Kasım 2021. <https://ateizm.blogspot.com/2012/12/muslumanlk-snav-tanr-kavramyla-ilgili.html>

- Ateizm Blog, Ateizm Blogspot. “Sümer’den Tevrat’a, Tevrat’dan Kuran’a söylencelerin peşinde...”. Erişim 17 Ağustos 2021. <https://ateizm.blogspot.com/2012/09/sumerden-tevrata-tevratdan-kurana.html>
- Bilgili, Alper. *Bilim ne Değildir? Yeni-Ateist Bilim Anlayışının Felsefi ve Sosyolojik Analizi*. İstanbul: Doğu Kitabevi, 4. Basım, 2019.
- Cevizci, Ahmet. *Paradigma Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Paradigma Yayınları, 4. Basım, 1999.
- Doruktaki Beyin. ““0. Bu büyük hata Kuran’ın insan eseri olduğunun en net kanıtıdır;” *Twitter*. Erişim 31 Mayıs 2022. <https://twitter.com/ilkadimokumak/status/847464545568174080>
- Doruktaki Beyin. ““0. Hadissiz İslam kurnazları ağır çuvallamıştır.” *Twitter*. Erişim 11 Eylül 2022. <https://twitter.com/ilkadimokumak/status/830909590560763909>
- Doruktaki Beyin. ““0. Karşılaştırmalı ayet-hadis mantıksızlığı;” *Twitter*. Erişim 11 Eylül 2022. <https://twitter.com/ilkadimokumak/status/859104774184218624>
- Doruktaki Beyin. ““0. Kuran Allah’ın sözleri deniyor. Oysa bu ayette resulün sözüdür deniyor;” *Twitter*. Erişim 31 Mayıs 2022. <https://twitter.com/ilkadimokumak/status/959544816047722496>
- Doruktaki Beyin. ““0. Kuran’da ki bir çok ayet,eski Arap şairlerinin şiirleriyle benzeşiyor;” *Twitter*. Erişim 31 Mayıs 2022. <https://twitter.com/ilkadimokumak/status/987452732998148096>
- Doruktaki Beyin. ““0. Muhammed yetki bakımından Allah ile eşit şartlara sahiptir;” *Twitter*. Erişim 31 Mayıs 2022. <https://twitter.com/ilkadimokumak/status/843193109358002176>
- Doruktaki Beyin. ““0. Muhammed,Ayşe ile 6-9 yaş arasında evcilik mi oynadı.? Aralarında herhangi bir cinsel aktivite olmadı mı.?” *Twitter*. Erişim 02 Haziran 2022. <https://twitter.com/ilkadimokumak/status/1020413857532084225>
- Doruktaki Beyin. ““0. Tinnitus hastalığı ve Muhammed’in duyduğu sesler;” *Twitter*. Erişim 11 Eylül 2022. <https://twitter.com/ilkadimokumak/status/844962426680422401>
- Doruktaki Beyin. ““1. Muhammed Kuran’ı yazarken kendisini de,her bakımdan garanti altına almayı ihmal etmemiştir.” *Twitter*. Erişim 31 Mayıs 2022. <https://twitter.com/ilkadimokumak/status/843193497574424577>
- Doruktaki Beyin. ““1. Sürekli duyduğumuz bir cümledir; “Kuran asla değiştirilemez. O, Allah tarafından korunmuştur” Peki bu iddianın gerçeklik payı var mıdır.? Bunu dile getirenlerin kaç Kuran ve Kuran tarihi hakkında bilgi sahibidir.? İşkembeden sallayarak Din savunması yapılmaz.!” *Twitter*. Erişim 31 Mayıs 2022. <https://twitter.com/ilkadimokumak/status/963190073398349824>

Doruktaki Beyin. “6. Arap şairlerinin edebi terimleri ve dili kullanma biçimleri olduğu gibi kopyalanıp Kuran’a geçirilmiş. Yıyorsa bu kitabın benzerini getirin diye posta koyanlar, evvela bu kitabın neden oradan, buradan çalıntı bir çok ayet barındırdığını irdelesinler.” *Twitter*. Erişim 31 Mayıs 2022. <https://twitter.com/ilkadimokumak/status/987453904723021824>

Doruktaki Beyin. “İslamiyetin karma bir Din olduğunu her zaman vurguluyoruz. Gün geçmiyor ki Kuran’da ki ayetlerden birisinin daha Sümer, Babil, Tevrat, İncil vs. kaynaklarıyla benzeştiğini görmeyelim. Muhammed ne duyduysa, ne öğrendiyse hepsini karman, çorman kitabına eklemiş. İşte bir örnek daha,” *Twitter*. Erişim 31 Mayıs 2022. <https://twitter.com/ilkadimokumak/status/991804001296568320>

Doruktaki Beyin. “Doruktaki Beyin”. *Twitter*. Erişim 29 Ekim 2020. <https://twitter.com/ilkadimokumak>

Ercik, Hamdullah. “Teizm-Ateizm Gerilimi: Postmodern Durumlar ve Problemler”. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9/21 (29 Aralık 2018), 687-708.

Eski Müslüman. “İslam’ı Araplardan arındıramazsınız. Arabı, Arapça’yı ve Arap coğrafyasını çıkarırsanız ortada İslam diye bir din kalmaz. İslam Arap milliyetçiliğidir. Allah, Arabın icat ettiği lokal tanrıdır. Kuran’da defalarca kere “anlayasınız diye bu kitabı Arapça indirdik” der.” *Twitter*. Erişim 03 Haziran 2022. <https://twitter.com/EskiMusluman/status/1442206101521453057>

Kolektif. *İslam Düşüncesinde Ateizm Eleştirisi*. Ankara: Elis Yayınları, 2019.

Kolektif. *Kur’an ve Pozitif Bilim*. İstanbul: Kuramer / Kur’an Araştırmaları Merkezi, 2020.

Pew Research Center, Pew. “Religion’s Relationship to Happiness, Civic Engagement and Health Around the World”. Erişim 28 Mayıs 2022. <https://www.pewresearch.org/religion/2019/01/31/religions-relationship-to-happiness-civic-engagement-and-health-around-the-world/>

Pozitif Ateizm, Pozitif Ateizm Tanrının Varolması Mümkün Değildir. “Çelişkili Ayetler”. Erişim 30 Kasım 2021. <https://pozitifateizm.wordpress.com/2014/08/04/celiskili-ayetler/>

Pozitif Ateizm, Pozitif Ateizm Tanrının Varolması Mümkün Değildir. “Dinlerden Özgür Kitap ve Dergiler”. Erişim 15 Ağustos 2021. <https://pozitifateizm.wordpress.com/2010/01/24/dinlerden-ozgur-kitap-ve-dergiler/>

Pozitif Ateizm, Pozitif Ateizm Tanrının Varolması Mümkün Değildir. “Hadislerin Sağlamlığı Üzerine Bir Analiz...”. Erişim 09 Eylül 2022. <https://pozitifateizm.wordpress.com/2009/09/26/hadislerin-saglamligi-uzerine-bir-analiz/>

- Pozitif Ateizm, Pozitif Ateizm Tanrının Varolması Mümkün Değildir. “Kur’an-ı Kerîm Geniş Analizi-1”. Erişim 20 Kasım 2021. <https://pozitifateizm.wordpress.com/category/elestiriler/kuran-celiskileri-ve-yanlislari/>
- Pozitif Ateizm, Pozitif Ateizm Tanrının Varolması Mümkün Değildir. “Muhammed’in Peygamberliğine Eleştiri”. Erişim 30 Kasım 2021. <https://pozitifateizm.wordpress.com/2014/08/04/muhammedin-peygamberligine-elestiri/>
- Pozitif Ateizm, Pozitif Ateizm Tanrının Varolması Mümkün Değildir. “Pozitif Ateizm”. Erişim 29 Ekim 2020. <https://pozitifateizm.wordpress.com/>
- Pozitif Ateizm, Pozitif Ateizm Tanrının Varolması Mümkün Değildir. “Şu meşhur ‘indirgenemez komplekslik’”. Erişim 08 Ekim 2020. <https://pozitifateizm.wordpress.com/2014/08/03/su-meshur-indirgenemez-komplekslik/>
- Şükrü ÖZKAN, Mehmet. “YENİ ATEİZMDE DİN ELEŞTİRİSİ”. *Asos Journal the Journal of Academic Social Sciences* 7/89 (Mart 2019), 130-149. <https://doi.org/10.16992/ASOS.14799>
- Turan Dursun, Turan Dursun Sitesi. “Ayşe ve Hafsa’nın Hz. Muhammed’e İçirdikleri İlaç”. Erişim 27 Ocak 2022. <https://turandursun.com/kose-yazarlarimiz/arif-tekin/1120-aye-ve-hafsann-hz-muhammede-cirdikleri-lac>
- Turan Dursun, Turan Dursun Sitesi. “Dinlerden Özgürlüğün Sesi”. Erişim 24 Ekim 2021. <https://turandursun.com/>
- Turan Dursun, Turan Dursun Sitesi. “Halife Ömer”. Erişim 29 Ocak 2022. <https://turandursun.com/kose-yazarlarimiz/arif-tekin/1162-halife-oemer>
- Turan Dursun, Turan Dursun Sitesi. “Hz. Muhammed’in Hayber’de Yediği Zehirli Et Olayı”. Erişim 01 Şubat 2022. <https://turandursun.com/kose-yazarlarimiz/arif-tekin/1116-hz-muhammedin-hayberde-yedii-zehirli-et-olay>
- Turan Dursun, Turan Dursun Sitesi. “Hz. Muhammed’in Ölüm Nedeni Neden Hep Gizli Tutulmuştur?” Erişim 01 Şubat 2022. <https://turandursun.com/kose-yazarlarimiz/arif-tekin/1182-hz-muhammedin-olum-nedeni-neden-hep-gizli-tutulmustur>
- Turan Dursun, Turan Dursun Sitesi. “Kuran’daki Akıl ve Bilim Dışlıklar 1+2 : Ölülerin Diriltilmesi”. Erişim 20 Kasım 2021. <https://turandursun.com/turan-dursun/turan-dursun-makaleleri/1099-kurandaki-akl-ve-bilim-dlklar-1-oeluelerin-diriltilmesi>
- Turan Dursun, Turan Dursun Sitesi. “Kur’an’daki Sonu Gelmez Tekrarlamalar ve Bundan Doğan Sakıncalar”. Erişim 29 Kasım 2021. <https://turandursun.com/kose-yazarlarimiz/ilhan-arsel/1142-kurandaki-sonu-gelmez-tekrarlamalar-ve-bundan-doan-sakncalar>

- Turan Dursun, Turan Dursun Sitesi. “Kur’an’ın Kaynağına Işık Tutacak Önemli Bilgiler”. Erişim 27 Ocak 2022. <https://turandursun.com/kose-yazarlarimiz/arif-tekin/593-kuranin-kaynagina-isik-tutacak-onemli-bilgiler>
- Turan Dursun, Turan Dursun Sitesi. “Kuran’ın Kökeni - Giriş”. Erişim 27 Ocak 2022. <https://turandursun.com/kose-yazarlarimiz/arif-tekin/1119-kurann-koekeni-giri>
- Turan Dursun, Turan Dursun Sitesi. “Soru 27: İslam’ın Tek Gerçek Din Olduğunu, Diğer Dinlerin Geçerli Olmadığını ve Saptırıldığını Ön Gören Buyrukları Hoşgörü Anlayışıyla Bağdaştırır mısınız?” Erişim 16 Ocak 2022. <https://turandursun.com/kose-yazarlarimiz/ilhan-arsel/1227-soru-27-islamin-tek-gercek-din-oldugunu-diger-dinlerin-gecerli-olmadigini-ve-saptirildigini-on-goren-buyruklari-hosgoru-anlayisiyla-baglastirir-misiniz>
- Turan Dursun, Turan Dursun Sitesi. “Tebükte Hz. Muhammed’e Karşı Suikast Girişimi - Bölüm 1”. Erişim 01 Şubat 2022. <https://turandursun.com/kose-yazarlarimiz/arif-tekin/1117-tebuekte-hz-muhammede-kar-suikast-giriimi-1>
- Vidinlioğlu, Saliha - Terzioğlu, Hülya. “Ateizm Savunucusu Sitelerde Din Karşısı Bazı Argümanların Analizi ‘pozitifateizm.wordpress.com’, ‘ateizm.blogspot.com’ ve ‘ateistmedya.wordpress.com’ Örnekleri”. *Kader* 19/1 (30 Haziran 2021), 55-77. <https://doi.org/10.18317/kaderdergi.907397>
- Wells, G. A. *Did Jesus Exist?* London: Elek, 1975.
- Yavuz, Yusuf Şevki. “NÜBÜVVE”. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. 33/279-285. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 2007.
- Yavuz, Yusuf Şevki. “PEYGAMBER”. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. 34/257-262. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 2007.